-రేఖా కులకర్ణి

"హలో,

రైట్ టు గో ఆన్ రైట్ టు గో!

ఉలిక్కిపడ్డాను. చిరునవ్వు ఎంతలోనే ఆత్రతను వెన్కకు తన్నింది. అప్పటి సౌందర్యాన్ని గుమిగం కుండా చిరాకు, చిట్టచివరకు పరుగు పరిచయిక. ఏ తరవాత ఆ స్థానం వెక్కిరించింది గదూ!

నీ పెదవుల ప్రమేయం కండ్ల ముందు మెదులుతూంది. వేనితో, వేటిని అదిమిపెట్టేది? కఠిన తప స్వీచరించాడు. భగవంతుడు ప్రత్యక్ష మయాడు. వర మడగమంటే నిద్ర రావాలన్నాడట! ఎంత ధురదృష్టవంతుడు కుంభకర్ణుడు!

గట్టిగా ఎవో అందమైన అబ ద్ధాలు వర్షాలు మోరిపోయి తరవాత నీ వాని, వాటి నిజమైన తెలియుడు నువ్వో చక్కని అనుభూతివి; ఒ మంచి మనిషివి ఎక్కడంలో చాలక పక్కి ఆనందం, అనుభవం నీ స్నేహం గీతలుగాని, పరిధులు గాని లేని మరో మంచి నెయ్యం జారి పోయింది. కాదు, పొగొట్టుకున్నాను.

నా చేతి కందుబాటులో ఆకులూ లేవు; ప్రయోజనమూ లేదు!

వ్రాయడం మొదలెట్టిన తరవాత ఎందుకు వ్రాయాలో, ఏమని చెప్పాలో తెలియక, మనం ప్రశ్నలకు జవాబులు లేక నిరుత్తరం అర్థమయి మౌనగా పోయింది. అక్షరాలు ఆగిపోయాయి.

ఎందుకో వారాలుగా కటువుగా ఉంటోంది. ఏదో అనిపించింది మనసుతో శరీరం కలిసి కన్నీళ్ళ కార్చింది ఏడుపు వచ్చి కుందుకు, దించుకుందుకు మనుషుల్లేక (నాకున్న కండ్లు, మనుషులు రెండే, ఇద్దరే! అదీ ఇప్పుడు తెలుసుకున్నాను. ఒకరు— కమల; మరొకరు — హర్షవర్ధనుడు) మిగిలిపోయాను. కమల నామీది కోపంతో, మన ఇరువురి మధ్య ఉన్న రిలేషన్స్ నే దూరం చేసా నేనే తో, మనసు, సంతోషం దూరమై ఉత్తరాలు వ్రాసే గింది కాలం చేర్చుకుంది. అప్పుడు తాను మౌనం చేసుకుంది. నిగిలింది నువ్వు. నువ్వే! నువ్వుమాత్రమే! సుప్రభాత దూరంలో ఉన్నా ఈ అడ్రెసు ఉత్తరాలు నీకు క్షేమంగా చేరుతాయని నువ్వన్న మాటలు ఈ ఉత్తరానికి వాంది! ఈ అక్షరాలకు ఊపిరి.

స్నేహం దుఃఖాన్ని తగ్గిస్తుంది. ఉత్తరాలు భారాన్ని లగ్గిస్తాయి. సువ్వు నారు స్నేహితుడివి గాదు, హార్షా! కానే కాదు! మరి?

నీకు అక్షరాలు మాలగా గుచ్చుతూ ఉంటే గుణం, స్నేహం, వాటి పరిమళం గుప్తుకు వచ్చాయి. మామూలున్న ప్రణాళిక లరిగి కొలుకుల్ని నేనం ఉత్తరం పూర్తిచేయలేదు, హార్షా!

ఒక్క నిండు నెల్పుంటానా? ఈ గత్తరం చదువుతున్న సమయాన నీ పిన్న అత్తయ్యగారు ఉంటుంది. సరిగిపోయి డోవర్ విలేజ్ 'క్వీన్స్ పియర్' హోటల్, మంచాన. నీ చేతిని క్రమంగా కాలి కాలి వేళ్ళను కాల్చేందుకు సిగరెట్ మిగిలిపోయి ఉంది. నా కోసం హామూలయింది మానేసి, తిరిగి అలవాటు చేసుకుంటున్నావా? వద్దు, మానేయ్! నీ వెదవులు కాలి కాలి పుళ్ళపడి ... సువ్వు బాగుండవు.

'దివిజ కవివరు గుండియల్ దిగ్గు రగ, నరుసుపుత్రాడు శ్రీనాథు డమర పురికి' ఏ శ్రీనాథుడి వారసురాలిగా పుట్టి గేలచేసారు. తప్పి పేరుర్చి పీల్చుకుని మంచు లవాంకారసుమా, తరవాత మేరా పుట్టా పన్నారు.

నై వాక్యాల్ని వ్రాసి అహంకారం ఇంకా ఉంటుని వ్రాస్తే ఏం బాగుంటుంది?

నీ

....."

సెంట్రల్ స్టేషనున కైలుబుహాడాపడి. నిర్మానుష్యంగా ఉన్న వీధుల లైట్ల ఒంటరితనం. గాలి సముద్రం నుండి లేవను తీసుకుని ప్రకృతిని పిలుచు కుంటున్న సమయం.

'లక్ష్మీమంజీ' మేడ మూడవ అంత స్తున వెలుగుతున్న లైటు వెలుతురున, నాపాన కుడిచేతిని ఉత్తరంలో, ఎడమ చేతిని సిగరెటుతో, అస్తవ్యస్తమయిన మంచాన సరిగిన 'డోవర్ విల్సన్' ను పార్శ్వ మార్చి చూడసాగాడు హార్షవర్ధనుడు.

ఆ ఉత్తరానికి పేరు సంబంధం లేదు. చిరునామా లేదు. ఆ వ్రాత పరిచయం కూడా లేదు. అంతమాత్రాన దాని నిస్సన్దేహం హార్షవర్ధనునికి తెలియుంది గాదు. ఆ అక్షరాల కూర్పు, ఆ మాటల వెనక భావ సౌందర్యం ... అవి అతడికి పరిచయం. మరి వ్రాత మార్చటం, సంతకం చేయకపోవటం ... హార్షవర్ధనుని కర్థమయింది.

తన అహంకారాన్ని కాపాడుకోవటం! అతడి కనులు అర్థంకానిది, తన గదిని, తన స్థితిని పట్టించుకుంటుంది.

* * *

"వై నాట్ బుయ్?"

అది లేకపోతే అంతం ఉండదు. ప్రశ్నలు లేకపోతే జవాబు లుండవు. తమని తాము ప్రశ్నించుకోవటం, విపరణ వెదుక్కోవటం విజ్ఞతకు నిదర్శనం. ఒకరు కాదు, ఇద్దరు కాదు, లక్షలు, కోట్లకు దిగిన వైనం. యుద్ధ సమిధ లవుతున్నారు. అందరూ అందుల మెక్కలేక పోవచ్చు. మామూలుగా తేక పోవచ్చు. మందిలో కలిసి సానుభూతిని, వారి వెనక తమ ప్రోత్సాహాన్ని వ్యక్తం చేయవచ్చు. అది దిర్మాం కూడాదు!

"అయాం! వైనాట్ బుయ్?"

మూర్తి ప్రశ్నకు ఏమీరా బదుల్వి లేదు.

అరాం సూర్యరశ్మి మరిచిపోయి మబ్బుగా ఉంది. గాలి స్తంభన. వాతా వరణం ఉక్కగా ఉంది. వీధుల బస్సులు, లారీలు, కార్లు, మోటారు సైకిళ్ళు రంగుర్లో మునిగి తోరణాలతో మైకుల కేకలతో పరుగెడుతున్నాయి! మా కీ పొలన పడ్డంటున్నారు. ఎవరినో వెనక్కు లిరిగి పొమ్మంటున్నారు. ఓట్లు ఇచ్చి స్పష్టమై ... "మార్షింగ్!" తోపలకి పిస్తూ విష్ చేశాడు హార్షవర్ధనుడు.

'ఫిలిమ్ పరల్డ్' చేతులు మారింది. "కమాన్! మిస్టర్ తల్వార్!" అర్జెయ్యి నవ్వుతూ ఆహ్వానించాడు.

ఆర్. కె. తల్వార్ స్టేట్ బాంకు చైర్మన్. హార్షవర్ధనుని ఇంటిపేట ఆర్. కె. సరదాగా అతడిని ఆ పేరున పిలవటం వారి వినోదాల్లో ఒకటి.

"ఐయామ్ హాపీ, ఏ జయాస్. ఎందుకు కొత్త పేర్లు, కొత్త ఊరి? అలవాటయిన ప్రపంచంలో, మామూ లయిన కుర్చీలో నన్ను వదిలేయండి."

"నిజమే!" రమణ నవ్వాడు. "నీ కనవసరం ఇంకా మంచి పొజిషన్, మరింత జీతమ. యూ ఆర్ రిచ్ ఇనఫ్ టు ఎన్‌జాయ్ యువర్‌సెల్ఫ్."

"యూ ఆర్ కరెక్ట్." శర్మ రమణను పెంచాడు. "నీ కెవ్వరూ లేరు. యూ ఆర్ థెయిర్డ్‌రెస్. అన్ మారీడ్. రిచ్. ఏజ్ లోన్లీ, ఏజ్ డెడ్. దట్ మీన్స్ సైరెన్స్."

మూర్తి అమ్మను పూర్తి చేశాడు. "బికాజ్ ఆఫ్ దట్ పుయ్ ఆర్ గోయింగ్ టు మేక్ సమ్ బూమ్!"

కుడి చూపుడు వేలును, బొటన వేలు కలిసి, కుడి చెవిని చిందు సాగదీసి ఎదిటి నిమ్మాగ్రం పార్శ్వ వర్ధనుడు. "అలు మిమ్మలాంటి వాళ్ళనే చాలా ప్రయత్నిస్తారు. చెప్పాలి."

మిగిలు ప్రస్తుతం పరిస్థితి పంతు. మూర్తికి తెలుసు, అతడు చాలా ఇంప్రెసివ్‌గా చెప్పాలని, ఒప్పించాలని. మనసులో భావానికి మాటలు యోచించ సాగాడు మూర్తి.

"నీకు తెలుసు, వర్ధనా, ప్రస్తుత పరిస్థితి. ఈ రోజు ఎదవొండు గంటలకు ఓ పెద్ద ఉద్యోగపు బదులుదేరతో తూంది బిల్లును చుట్టి రాబటానికి. ఎల్లో సంతకం, ఎందరో మనుషుల ఉపిరి ఉసురుంటుంది వైణ మీది. మనమూ వారి కొద్ది ఏమీ నిండుచుండా పని, మన సుఖాలు రెండయినా మనం— ఏమంటావు?"

మూర్తి మాటల్లో ఆవేశం ఉన్న మయింది హార్షవర్ధనుడు. అతడి ఉత్సాహం పొంగుచుండం మనుషులుండ లేదు. అమ్మ అల్లుడు, అను ఒంటరితనం ఎంటరో ఒంటరితనం మధ్య ధయాన్ని కలుపుతూంది. తమాషాగా మనుషుల మధ్య అంపాయిపడాలి.

"ఐ అవిట్, మూర్తీ!"

లోపలికి చూసి బెదిరిన గొర్రె మందల సామ్యం, రోడ్డుని ఆ వాహనాల ప్రయాణం. ఒకరి నొకరు దాటి, అధిగ మించి ముందుకు పోవాలనే తాపత్రయం వారి కదలికల మధ్య. సూర్యుడు ఆగి పరిచి మింట నిద్రిస్తున్న కవాన, వాతా

వరణపు అప్లోడం వారి ప్రయాణపు ఉత్సాహాన్ని రెచ్చగొట్టింది.

"నిద్రినా?" తల ఎత్తి మూర్తి కేసి చూశాడు హర్షవర్ధనుడు. నవ్వగా నవ్వి తల విదిల్చాడు. బస్సు కుదుపులు ఊయల ఊపుల అనుభూతి. ప్రకృతి పంచుతున్న గాలి జోలపాటల సంగీత మాధురి. కనులు అరమోడ్పులై బస్సున మనుషుల కదలికలు మనసు కగోచరమై, తల స్థిరత కోల్పోయి పక్కకు వాలటం మూర్తి మాటల తదుపరి అర్థమైంది.

ముఖం తుడుచుకుని, రాల్ఫ్ ఎలిసన్ 'ఇన్‌విజిబుల్ మాన్' చేతుల్లోకి తీసుకున్నాడు.

బస్సు నడుస్తూంది మామూలుగా.

మరికొన్ని క్షణాల్లో చీకటి అక్రమించుకోబోతున్న ప్రకృతిని చూసి కోపాన పశ్చిమాన సూర్యుడు ఎర్రబడ్డాడు. అసహనంతో అస్తమించాడు.

"హర్షా!"

ఉలిక్కిపడ్డాడు హర్షుడు. మనసు తొట్రుపాటును చేతులు పంచుకుని, జలదరించి, వేళ్ళు వణుకై, వలచుకుని 'ఎలిసన్' జారిపోయాడు. పాదాల విశ్రమించాడు.

మహాసిగర్. గ్రాండ్ ట్రంక్ రోడ్. వీథుల షాపుల రంగుల తోరణాలు. పసుపు పచ్చని జెండాలు. మధ్యన అకు పచ్చని సౌందర్యం.

తన చుట్టూ పరికించి చూశాడు. ఆ గొంతు, పిలుపులోని మాధుర్యం, ఆ బస్సున గోచరం. తనను స్పృశించిన 'హర్షా' అని పిలిచే జీవరాసులు రెండే రెండు. ఒకరు, కమల; మరొకరు, భానురేఖ. ఆ ఇరువురి ఉనికి ఆ పట్టణం కాదు. మరి?

కుడివైపుగా బస్సును క్రాస్ చేసి బస్సుకు ముంగిట ఆగింది 'కాడిలాక్.'

"హర్షా!"

ఎస్! ఇట్స్ కమల!

చటుక్కున లేచి, దారిని మూర్తిని పత్తిగించి, తడబడుతున్న అడుగులతో బస్సు ఎగ్జిట్ కేసి నడిచి, మెట్టు దిగుతూ, తూలి, కాలు మడతపడి, మోకాలు సిమెంటు రోడ్డును తాకి, చిట్లి, ఎర్రని రక్తం, అస్థలిత బ్రహ్మచారి రక్తం, మరింత ఎరుపై, మోకాలి మేర పొంటు తడిపింది.

చటుక్కున తలుపు తెరిచి, కాడిలాక్ దిగి, డోర్ ఒక్క ఉదుటున మూసి, మూసిన తలుపు వెనక చీర అంచు మిగిలిపోగా, ముందుకు తూలి, ఎడమ కాలి 'షూ' ముందుకు బస్సు ఆడుగుకు విసిరివేయబడి, చినిగి మిగిలిపోయిన అంచు భుజానికి దగ్గర కాగా, ఒంటి 'షూ'తో, బస్సు ముందు భాగాన్ని తాకి నిలదొక్కుకుంది కమల.

ఇరువురూ బస్సుకు ఎడమవైపు, మధ్యనుండి దగ్గరై, ఒక్కటి కాబోయి, మధ్యన లక్ష్మణుడి గీత గుర్తుకు వచ్చి, అంతటి ఉత్సాహం మధ్య తాము నెగెటివ్, పాజిటివ్‌ల పని గుర్తెరిగి, ఆగి, అక్షతం ఒకరి నొకరు చూసుకున్నారు.

ఎడమ అరచేతిని మోచేతిని మూసుకుని, తుడుచుకుని కుడిచెయ్యి నీరుగా కనుకొలకుల మెల్లగా నవ్వారు. అతడి కండ్ల మధ్య నీటి పొర కదలాడింది.

మోము నిలుపుకున్న వెంట్రుకల్ని చెవుల వెనక్కు తోసుకుని, పణుకుతున్న కింది పెదవిని పంటి నొక్కి, వదులుచేసి నవ్వింది. అతడి బొమ్మ కమల కనుపాపల మధ్య మునకబారిపోయింది.

ఇరువురి చేతులు మధ్యను కలుసుకున్నాయి. అప్యాయంగా నొక్కుకున్నాయి.

"హర్షా!"

"కమలా!"

కారు మృదువుగా జారుతూంది రోడ్డున. లైట్లు కారు నుండటి అద్దాన కంతాభరణ రూపిన పంయింగా పరుగెడుతున్నాయి.

"చిక్కిపోయావు?" అంది కమల.

"నువ్వు కాదా?"

"నేనా?" రోడ్డునుండి దృష్టిని తన కేసి తిప్పుకుంది. "ఏమో? నువ్వు చెపుతున్నావు. నిజమేనేమో? ... కాదు, అబద్ధం. మన కండ్లు మనల్ని మోసం చేస్తున్నాయి. నువ్వెందుకు మనకబారి పోతున్నావు? నీటి చెమ్మ నీ కండ్ల లోనా? నా కంటి మధ్యనా?"

ఇరువురి కనుపాపల మధ్యను. వారికి తెలియదు.

కమల గొంతున భావోద్వేగం జనించింది. "నువ్వు మరి కుదిపేయకు, జాగరూకంగా మిగిలిపోతావని, నీ కోసం ఎప్పుడూ వొక పుటంచే తిప్పుకుని వస్తుంటాని అనుకునేదన్ని. బట్ ..." కనులు నవ్వింది. విస్తారం ఆనందంతో రాబీ పడిపోనవ్వది. "కాంటెంట్ డిగ్నిటీ అనెరికా!"

బయట తుప్పరలు సవరుకున్నాయి. గాలి ఎదురుకు మోముకు తగుతున్నాయి.

"అయితే సంవత్సరాల క్రితం ఎవరి నొకరు చూసుకోకపోతే ప్రలకరేసుకుని కునేవాళ్ళం. ఇన్నాళ్ళు ఎలా మనగలిగాం?"

"బహుశా ఈ క్షణంకోసమేనా?"

హర్షుడు సంతసంగా నవ్వాడు. అద్దాన చూస్తుంటే వేలితో గీతలు గీస్తున్న అతని చేతిని తన ఎడమ చేతిని వేసి మృదువుగా నొక్కింది.

కారు రాజ్ భవన్ రోడ్ మీద ఉన్నది.

"హర్షా!"

"ఊం ..."

"మాట్లాడు ..."

"ఏం మాట్లాడేది?"

సెల్ఫిష్. ఎ లాంగ్ స్టోరీ.

నీవు నుండి విడిపడి ఓ సంవత్సరం, ఐ మిస్డ్ యు లైక్ లాంగ్. కాని, ఎన్ని రోజులు? ప్రతి ఓరు చూశాను. కనిపించిన

SISTA'S-INC-458 TEL

ఇన్‌క్రిమిన్* పెరిగే వయస్సుకు ప్రియ-మిత్రము

పెరిగే వయస్సులో మీ పిల్లలకు ఇన్‌క్రిమిన్ టానిక్ ఇవ్వండి. ఇన్‌క్రిమిన్ సిరప్‌లో ఉపయోగకరమైన, విటమిన్లు ఐరన్ మరియు అవసరమైన అమినో ఏసిడ్-పెరిగే వయస్సులో ముఖ్యమైనవి అన్ని వున్నాయి.

*అమెరికన్ సయానమిడ్ కంపెనీ వారి రిజిస్టర్డ్ ట్రేడ్ మార్కు

సోఫాపై పాదాల దగ్గర మొద్దాయను. ఫ్లాట్ ఫారమ్‌పై నిద్రపోయాడు. విశాలమయిన రోడ్డు మీద గుర్తు తెలియని మనుషులతో ఎదురుచూస్తూ, వెదుకుతూ మిగిలిపోయాడు. నా కెవ్వరూ చేయం దించేవాడు, ప్రేమ చూపేవారు కనుపడలేదు. గణేశ్వరి, శ్రీనివాసరావ్ మీద నా ఆలోచనలు. మనిషిని పరిపరి విధాలుగా, ఉద్వేగాలు, ఉద్వేగాలు దాటుకుని పోతూ ఉన్నట్లే ఉంటుంది. ఉద్వేగాలు ఇంటి నాశనానికి దారి తీస్తాయి. నేను ఇంటికి నేరుగా నాయిన చనిపోయారు. నాలా బయటకు వెళ్ళక ఒంటరితనం ఆ ఇంటి వాసన ప్రేలాడుతూంది. ఒంటరితనం భయపెడుతుంది. నాలుగు నెలల క్రితం సింధూర్ స్టేట్ బాంకున పి. ఒ. గా చేరాను."

అంబపేరు మూడిన కనురెప్పలు తెరిచాడు. అతడివేపు దిగులుగా చూసింది కమల. కారును కటర్ స్ట్రీటు కేసి లిప్పింది. వర్షం పెద్దదయింది.

ఓ విశాలమయిన బిల్డింగ్ ఆవరణలోకి కారును లిప్పి బిల్డింగ్ ముందు పిరుదాలు కాలు నాపింది. ఇంజన్ ఆపుచేసింది. హార్నుని కెదురుగా తిరిగింది. తన వొడిలో తలనె చూపుకుని మంగళ సూత్రాలు తీసి హార్ల పెద్దమేరకి చూపింది. తలనాత నవ్వింది.

"రెండు సంవత్సరాల క్రితం నా లడపిల్ల జీవితానికి స్వస్తి చెప్పి స్త్రీ నయ్యాను. ఈ మూడు ముళ్ళ తాలూకు వ్యక్తి పేరు విశ్వనాథశాస్త్రి, యూ మే సింప్లీ కాల్ హిమ్ శాస్త్రి. ఓ సంవత్సరం క్రితం శాస్త్రి తొందర చేస్తే పరిపూర్ణత్వాన్ని కూడా ఆపాదించుకున్నాను. కమాన్."

బిల్డింగ్ లోపలికి నడుస్తున్నప్పుడు పలికింది కమల. "తనేం చేస్తాడో నువ్వూహించు."

"ఐ వాంట్. దిస్ రిలేషన్ టోల్డ్ మీ మేనీ థింగ్స్. అతడి పనిని గూర్చి వాకు బాధలేదు. అదీగాక నీ మీద నాకు నమ్మకం ఉంది."

"స్టాటిస్టిక్స్ శాస్త్రి డైరెక్టరు మాత్రమే! ప్రస్తుతం ప్రొడ్యూసర్ కూడా! హి యాజ్ మేకింగ్ పిక్చర్స్."

విశాలమయిన హాలు. హాలు మధ్యను కొన్ని సోఫాలు. సోఫాల క్రింద, మధ్యను, కొంతమేర చుట్టూ నీలం రంగు కార్పెట్. హాలుకు కుడివైపున రెండు మలుపులతో మెట్లు. ఎక్కడా టెలిఫోన్. గోడల కొన్ని కలర్ పెయింటింగ్స్.

"లక్ష్మి ... లక్ష్మి!"

మెట్లకు ఎడమ వైపు గది కర్టెను తొలగించుకుని పదమూడు పదవత్సరాల అమ్మాయి వచ్చింది. గుండ్రని కోలముఖం. ఎర్రని నుదుట నల్లని బొట్టు. విశాల మయిన కండ్లు. కనుల కాటుక. చక్కగా దువ్వి జుట్టు. రెండు జడలు. ఓ జడను కుచ్చెంబరాలు.

'ఆ ఆడపిల్లకు, కమలకు బాంధవ్యం? శాస్త్రి చెప్పాలా?' కాదుట! తరవాత కమల చెప్పింది. పని పిల్లట. ఆడిలో ఏలా అల్లిగా ఉంటుట. ఆ ఆడపిల్ల బాగుంది. పిట్రిలో, ముడికిలో మిగిలి పోవటం ఇప్పటికి తనే అలా తయారు కమ్మని చెప్పిందిట.

"బాబు నిద్ర పోయాడా?"

"నిద్రపోయాడండి .. నిద్ర పోయాడు." నిమిష నిమిషానికి ఆ ఆడపిల్లచేత గౌరవంగా పిలిపించుకోవటం కమల కిష్టం లేదు. అదే ఓ సారి ఆ ఆడపిల్లకు చెప్పింది.

"వేడి నీరుంది గదా. స్నానానికి సిద్ధంచేయ్! ఉం బాబుగారు ... అన్నట్లు వీరు తెలుసా నీకు?"

ఆ ఆడపిల్ల నవ్వి తల ఊపింది. "హార్ల పర్దాలు గదా?" నమస్కరించింది.

హార్ల పర్దాని చేయి పట్టుమని మెట్ల మీదకు తీసుకువెళుతూ పలికింది. "లక్ష్మి తెలివైంది గదూ! ఎప్పుడో చెప్పాను నిన్ను గూర్చి ... గుర్తుంచుకుంది."

"ఏదేమైనా అవసరం అయితే పిలవండి." బాత్‌రూములోకి వెళ్ళి తలుపు మూయబోతుంటే లక్ష్మి పలికింది. "ష్యూర్!" తలుపు మూసుకుంది. తలుపు తెరుచుకుంది. గదిలోకి పోయే పరికి అద్దానికి దగ్గరగా టాయ్‌లెట్ సామాను సర్దుతూ కనిపించింది లక్ష్మి. ధోవతి అందించింది. అలవాటులే దతడికి. మడతను లుంగీగా చేశాడు. "ఆయిల్ రాసుకుంటారా?" బయట వర్షంగా ఉంది. అవసరం లేదు. తల దువ్వుకున్నాడు. బయట వర్షం లోపలికి జల్లుగా చిందుతూంది. కిటికీ అద్దాలు మూసేసింది లక్ష్మి.

కుర్చీని వెనక్కు లాగి 'రిలాక్స్‌డ్'గా కూర్చున్నాడు. బాహ్యమూర్తి కున్న 'రిలాక్స్‌నెస్' అంతర్మూర్తికి తోచ లేదు. అలసటగా ఉంది. అసంతృప్తిగా ఉంది. దిగులుగా ఉంది. కుడి అరచేతిని నుదుటి కాన్చుకున్నాడు. కండ్లు మూసు కున్నాడు.

బయట అద్దాల వెనక ధారగా కురుస్తున్న వర్షం అతడి మనసునూ తడుపుతూంది.

* * *

వర్షం!

'బెస్ బోస్' హైస్పీడ్ ఎలెక్ట్రానిక్ ఫ్యాన్‌తో తీసిన సన్న సుందరి బొమ్మలా,

విశేషమైన సమయాలకు
విశిష్టమైన దుస్తులు!
బిన్‌టెక్స్ దుస్తులతో పండుగ
సరదా పదింతలవుతుంది!
ఉత్తమోత్తమమైన
దుస్తులకు బిన్‌టెక్స్!

ఆకర్షణీయమైన అనేక రకములు — చీరెలు, ధోవతులు, లుంగీలు, ప్రక్కగుడ్డలు, తుండుగుడ్డలు, ఊలు రగ్గులు, దుప్పట్లు, బనియన్లు, అండర్‌వేర్లు, సూట్లకు, షర్టులకు గుడ్డలు — చేనేతవి, పవర్‌నేతవి, మిల్లువి. నూలు, సిల్కు, ఊలు, కృత్రిమరకాలు ఇచ్చవచ్చినవన్నీ! నచ్చినవి తీసుకోండి!

నిర్దుష్టమైన గుడ్డలు —
చేయూత నిచ్చి, అమ్మే వారు:
బిన్నీ లిమిటెడ్

BINNY LIMITED

BXCM-26 TBL

ఇరువైపులా వీస్తున్న గాలికి స్థిరత కోల్పోయి మెలికలు తిరుగుతూ భూమిని ఏరుచుకుంటూంది వరం.

"రా రమ్మనుకున్నాను!" కమలను, హర్షవర్ధనుణ్ణి చూస్తూ, వర్ధనుని చేతిని తన చేతితోకి తీసుకుని మృదువుగా నొక్కుతూ చూశాడు సత్యం. కమల మోమున పడిన చిరుజల్లి తుడుచుకుని నవ్వింది.

"ఇదేం వర్షం ... బయలుదేరే ముందు భూమిలో రాజీ పడుతూంటే ఎంచక్కా మాసేసి ఇంటి దగ్గర కమర్లు చెప్పుకుంటూ కూర్చునే వాళ్ళం. కాని, మధ్యలో తడిపింది. ఏటయినా ఒకటే!" నవ్వుతూ చెప్పాడు హర్షవర్ధనుడు.

కమల నవ్వలేదు. "కానీ, నే నొచ్చే దానిని. మారేజ్ అంటే నాకు సరదా!"

"ఉహుం ... మోయలేని బాధ్యతలు, బరువులు మోసుకుందుకు, చప్పుడు సత్యం తోవలకు పోయాడు చేయని, విడిపోని సంకెళ్ళ మధ్యకు పోతున్నప్పుడు .. ఏమి అవలక్షణాలు గింజుకుంటుంటే చూసేందుకు సరదానే! కమలా! యూ ఆర్ ఎ మోడర్న్ ఏనిమల్."

"పిచ్చి నాయనా! హ్యూమన్ ఏనిమల్స్ అంటేనే మోడర్న్ ఏనిమల్స్." కమల ఎగిరాళిగా పలికింది.

సత్యం నవ్వాడు "అన్యంతరం లేదు. కాని, చూడండి. ఏదో ఒప్పుకున్నాను గదిలో కార్యం కూడా ఒంటరుల్లా మీ ముందే సరే మీ కున్నా హాయిగా ఉన్న, యూనో, మాకు సిగ్గు, బాబూ!"

వారి నవ్వులు ఆ వర్షపు మెరుపు రేఖల్లా ఉన్నాయి!

పెండ్లివాడుకును పిలుస్తుంటే

ఆ ఇల్లు ఇరుకు. ఆ వందిని ఇరుకు. ఓ మూల [illegible] ఇరవై [illegible] పెండ్లి వారు, [illegible] ఎందరికో [illegible] తోరణాలు [illegible] పరుచుకుని [illegible] మధ్యన [illegible] సరదాగా, 'పాట' చెప్పుతూ ... నుదుట వైపు వచ్చం. [illegible] పీట్లమీదుగా చూడ; గతి లేదు.

"ఏమి చూస్తారు?" చూశాడు [illegible] పాలు పాలుని [illegible] అడిగింది కమల.

[illegible] "అదా [illegible]!"

[illegible] దూరంగా చెప్పు [illegible] కొట్టి [illegible] [illegible] చేతిలో మోకాళ్ళు [illegible] [illegible] చెప్పి [illegible] వర్షపు [illegible] తడుస్తూ, [illegible] ఉన్న పార్వతీ దేవ [illegible], సహాంతర [illegible], [illegible] [illegible] చూస్తూ కూర్చుంటే ఆడ [illegible].

"[illegible]? ఎంత [illegible] [illegible]?"

"[illegible]. మరి కొట్టి [illegible] [illegible]."

"మరి?" [illegible] [illegible] అడిగాడు వాళ్ళను.

"పిచ్చి, వారా! మరవాళ్ళ [illegible] [illegible] చూస్తుంటే [illegible] [illegible] 'ఎంజాయ్' [illegible]."

అరవైలోని వృద్ధుడికి. "అవా [illegible]?"

"[illegible]!" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!

బేబీ ఫుడ్ సరఫరా తక్కువగా ఉన్నప్పుడు బాలామృతం మీకు సహాయము చేస్తుంది.

సీసాతో పట్టడం

మూడవ నెలలో, ఆహారము తయారు చేయునపుడు, ఒక చెంచా బేబీ ఫుడ్‌కు బదులు, ఒక చెంచా త్వరగా జీర్ణమయే బాలఅమూల్‌ను కలపటం ప్రారంభించండి. సీసాతో ఇవ్వండి. నెమ్మదిగా పాలు ½ బేబీ ఫుడ్ ½ బాలఅమూల్ ఉండేటట్లు చేయండి.

చెంచాతో పట్టడం

బాలఅమూల్‌ను, కొంచెము పాలలోగాని లేదా నీటితోగాని కలిపి పేస్టులాగ చేయండి తదనుగుణము సీసాలో పాలు పట్టు అందరికి చెంచాతో తినిపించండి. అగంబడాయకమైన రకాల కోసం, పండ్ల రసం, పప్పు, గుడ్లు మొదలగు వాటితో రోజుకు 2 లేదా 3 సార్లు ఆహారాలు ఇవ్వటం నెమ్మదిగా ప్రారంభించండి.

RADELI/SA-I

100 గ్రాముల అమూల్ స్ప్రే, బాలఅమూల్ యొక్క ఆహార విలువలను పోల్చండి.

	అమూల్ స్ప్రే	బాలఅమూల్
ప్రొటీన్	22.0 గ్రా	22.0 గ్రా
కార్బొహైడ్రేట్సు	50.0 గ్రా	60.0 గ్రా
క్రొవ్వు	18.0 గ్రా	7.0 గ్రా
కేల్షియమ్	1.0 గ్రా	1.0 గ్రా
ఫాస్పరస్	0.8 గ్రా	0.8 గ్రా
ఐరన్	4.0 మిగ్రా	6.0 మిగ్రా
విటమిన్ ఎ	1500 ఐయు	1500 ఐయు
విటమిన్ డి	400 ఐయు	300 ఐయు
విటమిన్ బి1	0.5 మిగ్రా	0.5 మిగ్రా
విటమిన్ బి2	1.0 మిగ్రా	0.6 మిగ్రా
విటమిన్ బి6	0.3 మిగ్రా	—
నియాసినమైడ్	6.0 మిగ్రా	5.0 మిగ్రా
విటమిన్ సి	30.0 మిగ్రా	50.0 మిగ్రా

బాలఅమూల్

పాలతో కలిపిన ధాన్య ఆహారము

డాడాపు అమూల్ స్ప్రేతో సమానము

మిల్కా డిస్ట్రిక్ట్ కో-ఆపరేటివ్ మిల్క్ ప్రొడ్యూసర్స్ యూనియన్ లిమిటెడ్, ఆనంద్.

తనకు దగ్గరగా, తరుణ్ణ చేరి గొంతురోని ఉన్నాళ్ళని గమనించి మధ్య హాల్లోని గృహస్థు భార్య వండా గదిలోకి వచ్చింది. హార్ట్నీ నవ్వింది. యదావిధులు పూర్తయినాయి. భానురేఖ, స్నేహిని విడుచుకుని హార్ట్నీ. సర్వస్వతి వెళ్ళుకుంది.

"ఎంతసేపు సరా నీటిలో ముద్ద గుక్కక పోతవమ్మా? ఇలా రావలు."

భానురేఖ అవ్యంతర పెట్టెలోపే టవెలు ఎరుగ్రాయ్మరు తడి గుచ్చర పరుచుకుంది.

"మీరు నన్ను ఇంతి పెట్టేం టురు ఇక్కడకు తెచ్చారు." అంటూ చేలుల్లోకి తీసుకుంటూ పలికింది భానురేఖ.

"వెంకటా!"

ముదుసలి వంటవాడు గొడుగు గాలిలోకి లేచింది. చెప్పులు విప్పుకుంది. గేటుకేసి నడవసాగింది.

"హార్నా!" హార్ట్నీ ఎద జబదరించింది. లంబదరకు కనులే అంగ పిలిచేది. రేఖకు దగ్గరగా వచ్చాడు.

"మీకు నేను క్షమాపణలు చెప్పలేదు కదూ? థాంక్స్."

రెండు క్షణాలు భానురేఖ ముఖంలోకి దీక్షగా చూశాడు. "ఇట్సాల్ రైట్."

* * *

"హార్నా!"

నుదుటి చేరు నీవాడు. కొద్దిగానాడ పంగి మోకాళ్ళను చేతులతో ఆతడి ముఖంలోకి చూస్తున్న కనుల కనుపించింది.

"ఏమనా?" నవ్వాడు. విను ప్రయత్నం. నిష్ఫలా లేదు.

"నాకు తెలుసు." హార్ట్నీ చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుని లేవదీసింది. "పర్లం నీ మనసుకు విశ్రాంతి నివ్వడమే." పెదాల్ని బిగించింది. "ఎవ్ ఐ కాంట్ హెల్ప్."

మెట్లు దిగసాగారు. ప్రియ హార్ట్నీ నన్నని నీలం రైటు మెరుగులుగాంది. మంచుకు ముఖాలు స్పష్టత కాలు వెలుతురు. సాయంత్రపు ఎండలోలాగ నీలంది. "బాగుంది చూడలేదు గదూ? ... కమాన్."

కనుల చేతుల మధ్య అతడి చేయు పట్టుగా ఉంది. విడదీసుకుందుకు, విడదీసుకోవడానికి ప్రయత్నం చేయకుండా అనుసరించాడు.

"కమలా! ఇలా ... ఈ చేతిని ఏదీ లేయకుండా, దూరంగా, మనశ్శాంతికి దగ్గరగా, నిజమైన ఆనందం సమాప్తానికి తీసుకు వెళ్ళగలనా?"

అగి హార్ట్నీ ముఖంలోకి చూసింది. హఠాత్తుగా కనుల కనుమూసుకుంది.

కవికి, యోగికి ఒక్కటే రేగా. అలౌకిక విషయాలను ఊహించి గానంచేసి తృప్తి చెందుతాడు కవి. కవి కేవలం ఊహించిన వాటిని తపస్సాధనలో దర్శించి, తరిస్తాడు యోగి.

—రాబర్ట్సన్

తన ఇండిగో కారు, ఎలక్ట్రిక్ మీటరు, సర్వాన్ని, ఒకసారి తుడిచి, ఇంకా ఇంకా ఇంకా

జావాలజీ రికార్డు వ్రాసుకుంటూ కూర్చుంది కమల. రెండు మెట్ల కిందగా ఆమె పాదాలకు దగ్గరగా కూర్చుని నారాయణ్ ఎనాలైజ్ చేస్తున్న హర్షుడు హఠాత్తుగా పెన్ను క్లోజ్ చేశాడు. పుస్తకాలు మూశాడు. తల ఎత్తి తనను సైగా ఉన్న సపోటాచెట్టును చూస్తుండిపోయాడు.

"ఆం బాగుంటుంది గదూ!"

అటే చేసి చూడకుండా పెన్సిల్ చివ్వుకుంటూ అడిగింది కమల. "ఎవరు?"

"రేఖ. భానురేఖ."

పెన్సిల్‌ను, బ్లేడును రికార్డుబుక్ మీదకు జారవిడిచింది.

"ఈ ప్రశ్న ఇప్పటికి నువ్వు వంద సార్లు అడిగావు. నే రెండు వందల పర్యాయాలు చెప్పాను. ఎస్, బాగుంటుంది. నేను నాకు జెలసీ లేదన్నానని నీకు జెలసీ కదూ? నీ రెండు కంత కసి?"

"క్షమించు." కమల పాదాల్ని తాకాడు.

"ఆఁ. . .ఆఁ. . . పాదాల్ని తాకకు. కితకితలు."

తిరిగి తొమ్మిదీసుకో సాగింది. మధ్యను ఆపి పెన్సిల్ చివరను పెదవుల నొక్కుకుంటూ అడిగింది.

"హర్షా! ఆర్ యు ఇన్ లవ్ విత్ హెర్?"

"'లవ్' అంటే కమలా?"

"'లవ్' అంటే. . . అంటే. . . సమ్‌థింగ్ లైక్ ఎ రేడియేటర్. ఇట్ కీప్స్‌యు వార్మ్."

చాలా క్షణాలు మౌనం. హర్షుడు కమల కేసి తిరిగాడు.

"కమలా! హీనయాన బుద్ధిస్టు మాటల్లో, 'దేరీజ్ నో థింకర్ బట్ ఓన్లీ థాట్స్, నో ఫీలర్ బట్ ఓన్లీ ఫీలింగ్స్. ఐ హేవ్ నథింగ్ ఎక్సెప్ట్ ఫీలింగ్స్, ఫీలింగ్స్ ఆఫ్ రేఖా!"

* * *

హర్షవర్ధనుడు, కమల లోపలకు వెళ్ళేసరికి ఇంటి ముంగిట ఆవరణను పూలు కోస్తూ కనుపించింది స్వరూప. ఇరువుర్నీ నవ్వుతూ ఆహ్వానించింది.

"చాలా రోజులకు వచ్చారు. బావ కూడా ఉదయమే వచ్చాడు."

"సత్యం కోసమా పూలు. ఏం జుట్టు తడుపుకుంటున్నాడా?" కమల మాటలకు స్నిగ్ధంగా నవ్వింది స్వరూప.

"రేఖక్కకూడా తోడులుంది."

"ఉత్తరాలు వ్రాస్తానన్న వాళ్ళుగదూ వీళ్ళు?" నిష్కారంగా చూశాడు సత్యం ఇరువుర్ని.

"మూడవ కన్ను తెరవకు. సైనల్ ఇయర్ గదా?" అంది కమల.

"అంత విశ్రాంతి లేని చదువులన్న మాట."

"నమస్తే!" రెండు చేతుల్ని మోముకు మధ్యను కలిపి పెదవులు విడదీసి నవ్వింది భానురేఖ. తరవాత వారి మధ్య ప్రసంగములు, అర్థములు, అర్థరహితములు. భానురేఖ కొత్తగా వేర్చుకుంటూంది సంస్కృతం. హర్షవర్ధనుని కలవాటయిన భాష అది. 'ఏ తత్ ఇవాహివనమ్ పునరాద్యద్రష్యమ్. . . యాత్ర గోదావరీనది'. భవభూతి 'ఉత్తర రామ చరితం' ఇరువురికి ఇష్టం. కాళిదాసు 'రఘువంశం' నిరుద్యోగం, ధరలు, కాంగ్రెసు, ఇన్ని సంవత్సరాల పాలన. విల్ రోజర్స్‌ను గుర్తుకు తెచ్చుకున్నారు. అమెరికన్ హ్యూమరిస్టు. ఏడ్డిరు. లెక్చరరు. 'ఎవ్విరిథైంగ్ డె మేక్ ఎ జోక్ ఇట్స్ ఎ లా అండ్ ఎవ్విరిథైంగ్ డె మేక్ ఎ లా ఇట్స్ ఎ జోక్.' చివరకు పేకముక్కలలో రాజీ పడిపోయారు. ముక్కలు చేతుల్లోకి తీసుకుంటూ పలికాడు సత్యం. "నేనూ రేఖా ఒకటి. నువ్వూ కమలా ఒకటి." హర్షవర్ధనుని ముఖంలోని అసంతృప్తిని గమనించింది కమల.

"ఉహుఁ. మేమిద్దరం ఆట బాగా రానివాళ్ళం. రేఖా, హర్షా కలుస్తారు. మనిద్దరం ఓ జట్టు."

ఆట మొదలెట్టే సమయానికి టేబులు కిందను కమల పాదాన్ని తన పాదాన నొక్కాడు హర్షుడు. కృతజ్ఞత తెలియజేశాడు.

పిట్టగోడను దగ్గరగా దానిమ్మచెట్టు నానుకుని రేఖా హర్షులు బయటకు చూడసాగారు.

"ఆ పిట్టలు బాగున్నాయి గదూ!" హర్షుడి మాటలకు నవ్వింది రేఖ. "ఇలా ప్రేమించుకున్నవాళ్ళు మాట్లాడుకుంటారు. ఏం మాట్లాడుకోవాలో తోచక." సిగ్గుపడ్డాడు హర్షుడు. పిట్టగోడను గీతలు గీస్తూ మిగిలిపోయాడు. తరవాత రేఖ కేసి చూశాడు. గాలికి చెదురుతున్న ముంగురులను వెనక్కు తోసుకుంది రేఖ. మోచేతుల్ని గోడపై కాన్చింది. చెంపలు, మెడ, యౌవనం, జాకెట్టుకు, పావడాకు మధ్య శరీరపు వగ్నత ... 'గాడ్, హౌ బ్యూటిఫుల్ ది స్కిన్ ఈజ్!' మనసు యౌవన శరీరానికి పాకి... హర్షుడు కండ్లు మూసుకున్నాడు.

"మునపటికన్నా కొద్ది లావయావు." కొన్ని సెకనుల తరువాత పలికాడు.

నవ్వింది. "అడ్డుపెట్టేవారు లేక."

"కెన్ వి టేక్ దట్ చాన్స్?" ఆ మాటల మధ్య అతడి గొంతు వణికింది. గోడనున్న అతడి చేతిని ఎగ్జాటుగా నొక్కింది. దొరవ తీసుకుని గాలి చెదురుతున్న రేఖ ఓణీ అంచును తలను మేలి ముసుగుగా అమర్చాడు.

"నువ్వు పసిపిల్లవాడివి." హర్షుడికి ఆ మాటల భావం బోధపడలేదు. "నాకు పెండ్లయిన తరువాత విన్ను కొడుకుగా ఆహ్వానిస్తాను."

"అంటే?" కమలను చూస్తూ ప్రశ్నించాడు హర్షుడు.

ఇరువురూ తిరిగి వెనక్కు ఇంటికి నడవసాగారు. ఇరువైపులా పొడుగ్గా సాగిన చెట్లు. చెట్ల వెనక మేడల సౌందర్యం. చీకటులు పలచగా అలుముకుంటున్నాయి.

"అంటే ... అంటే ఏం చెప్పేది?" కమల గొణిగింది. "ప్రతి విషయాన్ని వైక్రోస్కోపు క్రింద చెక్స్ చేయకు, హర్షా." మౌనం. ఇరువురూ పక్కపక్కగా నడవసాగారు.

"తను. . . తను బాగుంటుంది గదూ?"

"అదిగో మళ్ళీ. . ." కొద్ది కోపంగా చూసింది కమల.

"కమలా! మేజర్ జనరల్ స్టీవన్ అతడి 'రామ్‌బుల్స్ అండ్ రికలక్షన్స్'లో అంటాడు- అతడి భార్యను తాజ్‌మహల్‌ను చూసిన తరువాత అభిప్రాయం అడిగాడుట. తనన్నదిట: "నే చెప్పలేను. నిజానికి నా దగ్గర భాష లేదు. కాని, చెపుతాను. ఐ వుడ్ డై టు సీథారో టు హేవ్ సచ్ ఎ టెంపర్ ఓవర్ మి."

"అంటే?" ఆగి అతణ్ణి చూసింది కమల.

"ఐ విల్ డై ఫర్ హెర్."

ఇంతంతై ఏబుడింతై మరియు, దానింతై సభాసీథిపై అంతై — కమలకు రేఖ, అతడిలో పెరుగుతున్న దశ అర్థమయాయి.

ఇల్లు దగ్గరగా సాగింది.

"అలా. . .అలా ప్రేమించుకున్న వాళ్ళే మాట్లాడుకుంటారుట. నన్ను కొడుకుగా ఆహ్వానిస్తానంటే. . . నన్ను భర్తగా. . . అనేగదూ. . . నే ఏంటే తనకు చాలా ఇష్టం. కదూ? కదూ, కమలా?"

తన ముఖంలోకి ఉత్సాహంతో జవాబు కోసం చూస్తున్న హర్షుని మోమును, మోములో ఏసిసిల్లనాడు కను పించాడు కమలకు. నవ్వింది. చెవి ఎట్టి అతడి మోమును దగ్గరకు లాక్కుని చెంపను ముద్దు పెట్టమని, అతడిని పదిలి, తను ఇంటిలోకి పోతూ ముఖాన గేటు మూసింది.

* * *

అప్పటంతో హర్షుడికి కనుపించిన ప్రతిబింబం చాలా అందంగా ఉంది. ఆనందంగా ఉంది. క్ష్యనిండా ఉత్సాహం ఉంది. బుగ్గలు మెరుస్తుంది. ఆ అప్పటంలో చొమ్మి లదడివే! కాని, లతడిది గాదు. అతడి మనసున అర్థంకాని ఏంలోపం. భావనముదాయం. తనెక్కడ నుండి తెచ్చుకున్నాడు? 'సైన్ హర్ట్స్ ఇటీస్ బ్రైటర్ దేన్ ఆల్ ఆఫ్ ది మెనీ స్టార్స్ ఇన్ ది స్కై ఫర్ ఇట్ స్పార్కిల్స్ విత్ అన్నీ!' 'ఎల్లాన్ పో' ఎంత బాగా చెప్పాడు 'అన్నీ'ని గూర్చి! భానురేఖ అప్పుడు బహుశా 'అన్నీ'అయి ఉంటుంది. మరి తను 'పో' నా? ఎంత అందమైంది స్త్రీ! ఎవరు సృష్టించాడు? ఎంత మత్తు నిస్తుంది! మనసుకు ఎంత లోతైన నిస్తుంది! భావగీతాలకు ఊపిరి పోస్తుంది. 'నింగి మూలల నీలి పందిళ్ళు సరచి, ఎంత లెలిపిల్లెతోను వేయించినానా?' కృష్ణ శాస్త్రి ఊర్వశి ఎవరో?

అప్పటి ముందు నుండి హర్షుడు కదలలేదు. అద్దాన అతడి కలల మధ్య భానురేఖ పోతున్న సోయగాలు చూస్తున్నాడు.

గేటు తెరుచుకుని పరిండా మెట్లెక్కి లోపలకు పరుగెత్తాడు హర్షవర్ధనుడు. "కమలా. . . ఓ కమలా?" ఇల్లంతా వెదకసాగాడు.

వంటగదిని రుక్మిణి నవ్వింది. కమల మొదటిసారి భూమిని పడి ఏడ్చింది రుక్మిణినుండే! రుక్మిణి ఎమ్. జి. హైస్కూలున హిందీ టీచర్‌గా పని చేస్తూంది. భర్త నుండి విడిపోయింది. విడాకులు లేవు. విడివిడిగా ఉంటున్నారు. అరడు ఎమ్. ఎ. ఫస్టక్లాసు పస్తుం టుకున్నాడు. రిజల్ట్సు వేసినరోజే అతడి సంబరం ఎక్కడా లేదు. మతి స్థిమితం తప్పింది. ఇది కమలకు తొమ్మిదేళ్ళ ఏయునున బరిగింది. అతడి అడ్రెసు ఇప్పటికీ లేదు.

"స్నానం చేస్తున్నట్టుంది. కూర్చో, బాబూ!"

వాలుకుర్చీన పరున్నాడు.

"అటు తిరుగు." స్నానానంతరం గదిలోకి వచ్చి పలికింది కమల. ముఖాన్ని గోడవైపు తిప్పుకున్నాడు హర్షుడు. చీర కట్టుకుంటూ అడిగింది: "ఏమిటి విషయం?"

"మనం ఇద్దరం ఇప్పుడు భానులోక ఇంటికి వెళుతున్నాం."

కమల బదులివ్వలేదు. కొన్ని క్షణాలు నిశ్శబ్దం.

"ఓకే, సర్టిఫికేటు లీవ్ యిచ్చేస్తాం. ఇటు తిరుగు." మామూలుగానే అన్నాడు.

ఒక చిలిపి నీడ ఏటవాలుచుంది. ముక్కు అంచుకు 'ప్రెస్కా' అట్టి కుంది. పెదవులు బొట్టు పెట్టుకుంది. మన్మథ రేఖల క్రింది కనుగ్రుడ్లు మరి కొంత పెద్దవి లాగి చూపులు వ్రేలతో కాలుక సూచిస్తుంది. నవ్వులను పట్టుకుని దగ్గరగా లాక్కుంది.

"ఇప్పుడు చెప్పు, ఎందుకక్కడికి?"

"ఎందుకేమిటి? రేఖను చూడడం." అన్నాడు మాట్లాడరేదు కమల.

"నేను రాను. అంతే కాదు, నువ్వు వెళ్ళడం వంత పెట్టకూడదు. ప్రమాదాలు చేయకూడదు. వెన్ ఐ సే నో ఇట్స్ ఎంట్రీ 'నో.' దట్సాల్."

"నాకు తెలుసు, నువ్వెందుకు రానంటున్నావో?"

హర్షుడు, కమల వెళ్ళేవరికి భానురేఖ తన గదిని క్లాసు పుస్తకాలు, బొమ్మలు, తెల్లకాగితాలు, ఉత్తరాలు, స్టాంపులు ముందుకుని యోగంలో కూర్చుని ఉంది. అతిథుల్ని చూసి, సంతోషంగా నవ్వింది.

"మీడ రోలు ఎవరో ఉన్నట్టుగా వచ్చినట్టున్నాం చెప్పాలేంటుకు... అన్నా?" కమల నవ్వుతూ అడగింది.

"ఊహుం." తల అడ్డింది కాదని రేఖ. "రా, హర్షా, బయట నుంచుకుని వెళ్ళాలేం?"

ఇద్దరూ రోజుకు పెద్ద రెండు కుర్చీలు కూర్చున్నారు. రేఖ ఉత్తరాలు తీసి తూండి చదవటం హర్షవర్ధనుడు.

"ఇదివరకే వ్యక్తులయిన మధ్య స్నేహం బాగా ఉంటుంది కదా, కమలా, విజాతి మధ్య లాగ రేఖ." భానురేఖ మాట అర్థం కాలేదు కమలకు. "అంటే?"

"మీ వారితో స్నేహం ... ఇది చూడు, ఈ లెటరు వచ్చింది. ఇది ప్రపోజల్ ఇలా ఉన్నది. మీరంతా ఏ ఉద్యోగం. నేను ఉత్తరాలు రాయడం లేదని అనుకోకు. నాకు ఉత్తరాలు వ్రాయడం చెడ్డాయి. వాళ్ళేమో నిన్న నీకుడు. ఎంటుకు ప్రేమించడానికి నేనంటే ఇంత డ్రీడ్? నేనే మామూలు ఆడపిల్లను."

కమల ముఖంలో అసహనం కలిపెట్టాడు హర్షుడు.

"నాకేమో 'ఎగ్జామ్' దగ్గరి కొస్తుంటే నే చదువుకోవాలా? వాళ్ళకు ఉత్తరాలు వ్రాయాలా? 'పేట్' స్నేహితులొస్తే వారితో మాట్లాడాలా? నువ్వేమిటనుకున్నావ్ చూస్తే ఆశ్చర్యమేస్తుంది. ఒకేసారి ఎన్నో పనులు చేసేవాడను. ఎక్కడ నేర్చుకున్నావో ఆ అష్టావధానం?"

కమల లేచింది. "నేను బయట వ్యక్తులతో మాట్లాడుతుంటాను, హర్షా!"

"అందుకే కదూ!"

"అర్థంకావటం లేదూ?" కమల ప్రశ్నార్థకంగా చూసింది.

"తనకు అహంకారం ఉందని కదూ? నే నడుగుతున్నది నాకోసం రమ్మనమని. రావా? కమలా?"

"ఎచ్చి ఏం చేయాలి? మీ ఇద్దరు చెట్టు క్రింద, కాలువల పక్కను ప్రేమించుకుంటూంటే నే చూస్తూ ఉండేదా? చూడు. రేపు నే నెవరినయినా ప్రేమిస్తే నాకు తోడుగా వచ్చి మా ఇరువురినీ చూస్తూ ఉంటావా మరి?"

"అన్నకుండా, కమలా! ప్రమాణం చేస్తాను."

"నీకు బుద్ధిలేదు." పెదాల మధ్య లిప్పుకుంది కమల. "నే రానిస్తానంటున్నానా? మెడ పట్టి బయటకు గెంటుతాను. నే లేకుండా నువ్వెందుకెళ్ళేవో ఏం భయమా? అయినా, భయంకదూ? రాటర్స్ 'లవ్ఫెంచర్స్' చదువుతావా? లడపిల్ల దగ్గరకు ఒంటరిగా వెళ్ళాలనుకోవటం పిరికితనం. పిరికివాడు ముందు చోట ప్రేమ ఎప్పుడూ రాణించదు. సారీ, నెక్స్ట్ టైమ్!"

"దెన్ ఆల్ రైట్. నాకేం భయమా? ఐ విల్ గో దెన్ సెల్ఫ్ ఎలోన్. ఎ ఎలోన్ ఇన్ ఎలోన్."

* * *

కొన్ని క్షణాల క్రితం కురిసిన వర్షం పట్టణాన్ని నిర్మలం చేసింది. వర్షానంతరం ప్రకృతి ఆ సాయంత్రాన అందంగా ఉంది. రోడ్డు పోస్టులు కలర్‌తో ప్రెసెస్ చేయబడినాయి. మనుషులతో ఊపిరి పోసుకుంటున్నాయి.

సముద్రానికి దగ్గరగా బండరాళ్ళ మీద కూర్చున్నారు కమలా హర్షులు. వారికి దగ్గరగా, దూరంగా వారి చుట్టూ మనుషులు విశ్రాంతిగా. కమల చేతిని వేరుసెనగ కాయల పొట్లం. కాయను తీసుకొని నడుము పట్టుకొని తలను బండకు నొక్కి మధ్యకు విడదీసి, పప్పులు తీసి అతడి కొకటి పెట్టి, తనొకటి నోట్లో వేసుకోసాగింది.

"నిన్న మీ మాధవరావుగారు కనిపించారు." పప్పు పొట్టు నూడుకుంటున్న హర్షుడు కమలకేసి చూశాడు ఎవరన్నట్లు. "హాత్స్ లెక్చరరా?" తల ఊపింది కమల జాలిగా. "నిన్ను గురించి చెప్పాడు. మునపటంత శ్రద్ధగా క్లాసును పాలో గావటం లేదన్నాడు. కారణ మేమిటని అడిగాడు."

"రాస్కెల్!" పెదాల మధ్య గొణుక్కున్నాడు. విన్నది కమల. "ఎందుకా ఆక్షేపణ?"

"నే కెందుకు చెప్పాలి?"

"నేను నీకు గార్డియనునుగా? నా పెద్దరికం వద్దా?"

"నీకు తెలుసు, కమలా, నా కేది ఇష్టమో?"

"మరి ... చూడు, హర్షా! ప్రేమ ఉత్సాహం నివ్వాలి. బలాన్ని ఇవ్వాలి. బుడిపెనేసే గాదు. వ్యర్థమైన ఆలోచనలు గాదు. తనే గాదు, నిన్ను గూర్చి ప్రేమానుభవం చెప్పాడు."

"ఎవరు? ఆంజనేయస్వామి గుడి పూజారా? తనేం ఆరోపణ చేశాడేం?"

ఉడుకుమోత్తనంగా చూశాడు హర్షుడు.

"యథార్థాలకు, ఆరోపణలకు చాలా దూరం, హర్షా! నిజమే చెప్పాడు. మొన్న గుడికి వెళ్ళావుటగదా? నీ పేరు, భానురేఖ పేరు కలిపి నామార్చన చేయించావుటగా?"

దూరంగా లేచి పరుగెత్తబోయాడు హర్షుడు. చేయి పట్టి ఆపింది కమల. సిగ్గుగా ఉంది హర్షుడికి. 'శ్రీనివాసుల్ని దారాసింగ్ చేత తన్నించాలి.'

"ప్రేమకు సీతాకోకచిలకకు మళ్ళీ దశ లుండనూడదు, హర్షా! ప్రేమ ప్రేమే! 'మాడ్‌నెస్' కాకూడదు."

కమల చీర అంచును పుడతపెడుతూ మిగిలిపోయాడు. అంతటా నిశ్శబ్దం. సముద్రపు హోరు సన్నగా వినిపిస్తూంది. దూరాన లైట్లు వెలిగినాయి. సముద్రాన చంద్రుడి వెన్నెల పడింది.

తిరిగి ఇంటికి వడుస్తున్నప్పుడు పలికింది కమల.

"నేను నిన్నెప్పుడూ ఏ కోరికా కోర లేదు. ఇప్పుడడుగుతాను. ప్రామిస్ చేస్తావా, తీరుస్తానని?"

కమల చేతిని తన చేతినకి తీసుకుని అరచేతిని గిల్లి అంగీకరించాడు.

"చెప్పు. ఏ రాజకుమారుడు కావాలి?"

"స్త్రీలు, పురుషులు పరస్పరం కోరుకోవటం మినహా మరింకే కోరికలుండ వనేదాకా వచ్చిందన్న మాట అబ్బాయిగారి మనసు. నా కే రాజకుమారుడు, అంతఃపుర బంధిఖానాలు వద్దుగాని, ఎగ్జామినేషన్స్ అయ్యేదాకా భానురేఖతో నువ్వు పెండ్లి ప్రస్తావన తేకూడదు. మరి ప్రశ్న ఒడిగకు. జవాబు తియ్యబడవు."

(సశేషం)

(క్రిందటి వంచిక తరువాయి)

ఖజురాహో వలె చంద్రావతి యాత్రి కులను విపరీతంగా ఆకర్షిస్తూంది. అనేక దేవాలయాలు, గోపురాలు, గుహలు వాటిని అద్భుత శిల్పసృష్టి. ఆ ప్రదేశం ప్రతి క్షణం యాత్రికాస్పర్శితం. చూడ వచ్చిన వారిలో సగభాగం విదేశీయులు కావటం అదనపు ఆకర్షణ. యాత్రికుల సౌకర్యార్థం అచ్చట 'ఇంటర్ కాంటినెంటల్' హోటలు కట్టే ప్రయత్నాలు జురుకుగా సాగుతున్నాయి.

"అలా చూడు, హర్షా!" రేఖ మాట విని తల పక్కకు తిప్పి చూశాడు హర్షుడు.

ఓ సాధువు. మొలను చిన్న పేలిక మినహా అంతటా నగ్నత. కేశములు సంస్కారహీనములు. జడలు కట్టి పిచ్చిక గూళ్ళయినాయి. నొసట విభూతిరేఖలు. మధ్యను ఎర్రని కుంకుమ. కండ్లను తీక్ష్ణత. నాలుక బయటకు లాగి మధ్యను త్రిశూలం గుచ్చి నిలుచున్నాడు. అతడిని ఇరువురు 'ఫారినర్స్' ఫొటోగ్రాఫ్ చేస్తున్నారు.

"ఎందుకు, హర్షా, ఈ విదేశీయుల కీ హిందూ సాధువులంటే ఇంత మోజు? దీనో అందమైన ప్రపంచం వారి చుట్టూ ఉండగా వారిచే ఫొటోగ్రాఫ్ చేయడంలో అర్థం?"

"ఓ ఫారినర్ అంటాడు, రేఖా, మరో పంద సంవత్సరాల్లో ఇండియా జనం 'హాట్సు', 'పైన్'తో కార్లలో తిరుగుతుంటారుట. 'బట్ ఇన్ అమెరికా పీపుల్ విల్ సిట్ ఇన్ కేవ్స్ లుక్ ఇన్టు ది సన్ అండ్ విమాడియేట్' ట."

వాతావరణం క్రమంగా మసకబారి పోసాగింది. ఎండ క్షీణించింది.

ఓ స్త్రీ నాట్యభంగిమను ఉన్న శిల్ప మది. ఇరువురూ దాని వీపును తాకుతూ కూర్చున్నారు. జడ అల్లుకో కుండా తలంటి పోసుకున్న వెంట్రుకలను తిబ్బనుతో జారుముడిని బిగించిన రేఖ ముడి ఊడ దీసింది. కారులో ఒక్క ఉదుటున రేఖ మోమును, నడుము పైభాగాన్ని మొత్తం ఆక్రమించినాయి. వేంకటకవి గుర్తుకు వచ్చాడు హర్షుడికి. 'జాగదా! తామరసాక్షి కిందు తలిదండ్రులు పెట్టని సొమ్ము పెన్పెఱుల్.' రేఖ మోము నలుముకున్న వెంట్రుకలు గాలికి అటు నిటు కదిలి తెల్లనైన మోమును బయట పెడుతున్నాయి.

హర్షు డెక్కడా చూడలే దంత కురుల సౌందర్యాన్ని. చేయి జాపి తాకాడు. తమి తీరలేదు. దగ్గరగా జరిగి మోము నాన్చాడు. ఉలికిపడి హర్షుని చేసి చూసింది రేఖ.

"ఇలా ... ఇలా ఎవ్వరూ తాకలేదు. నే తాకనీయను. చివరకు నా తల్లి, పెళ్ళి

కలియుగ కీచకం

— రేభా కులకర్ణి

కూడా. ఇది నువ్వే!" కండ్లు మూసి హర్షుడు ఓరగా నవ్వాడు. "ఏమి టా నవ్వు?"

"యూ ఆర్ లైక్ 'మెడెలెయిన్'!"

"ఎవ రా 'మెడెలెయిన్'?"

"రాజారావు 'సర్పెంట్ అండ్ లోవ్' వాయిక. తనూ నీ వలె కురులను ఎవరినీ తాకనీయలేదు. రామస్వామి మైనార్ బ్రాహ్మన్. ఆతడి స్పర్శను అంగీకరించింది. ఆ తరవాత ఇరువురూ పెండ్లి చేసుకుంటారు."

హర్షుడు తల వెనక్కు వాల్చి మబ్బులు నిండి ఉన్న ఆకాశాన్ని చూస్తూ మెల్లగా నవ్వుతున్నాడు. ఆత డర్థమయాడు రేఖకు. ఆతడి సెంటిమెంట్సు అర్థమయి నాయి. వెంట్రుకలను కలిపి జారుముడి వేసి కుడిచేయి మధ్య వేలితో ఆతడి బుగ్గను పొడిచింది. తరవాత నవ్వింది.

తుప్పరలు పడుతున్నాయి. గాలి సన్నగా వీస్తోంది. తుప్పరలు క్రమంగా పెద్దవయినాయి. ఒక్కసారిగా ఆ బరు లంతా నిర్మానుష్యమై పోయింది. అందరు గుహల్లోకి, గుళ్ళలోకి పరుగెత్తారు. గుహ వాకిట ఆగి విలుచుని చేతుల్ని గురుగులుగా ముడిచి పైనుండి ధారగా పడుతున్న వర్షాన్ని నింపి తాగసాగారు. వారి వెనక ఆవేకులు యాత్రికులు. వివిధ భాషలు, వాటి కలరావం. ఇండియా సమగ్ర స్వరూపం.

"నే రేపు తిరిగి నా నేటివ్‌కు వెళ్ళిపోతున్నాను, రేఖా"

"అప్పుడే?" నీటితో ముఖాన్ని తడుపుకోసాగింది రేఖ.

"మరి... పరీక్ష అయిపోయె!" క్షణం తరవాత మెల్లగా పలికాడు. "నాకు 'వారదుడు' గుర్తుకు వస్తు న్నాడు, రేఖా."

వింతగా చూసింది రేఖ. "ఎందుకు?"

వారిరువురి వెనక ఇరువురు విదేశీ యులు. వీ రిరువురి భాష అర్థంగాక పోయినా, చెవులకు ఇంపుగా ఉన్న భాషను, భాషలోని సౌందర్యాన్ని గమనించసాగారు.

"మన పురాణాల్లో అత డెప్పుడూ మనను సవేదీ ఉంచుకోడని, అది ఆతడికి బోధని చెప్పేవి. నే నమ్మేవాడిని కాదు. ఇప్పుడు నిజమనిపిస్తోంది."

"అంటే?"

రెండు క్షణాలు రేఖ కండ్లలోకి చూసి, చేతులు గుండెను బిగించి గుహ గోడ కానుకున్నాడు. "ఈ మనసున దాచిన విషయం ఇంత బరువెక్కి నన్ను నేనే మోసుకోలేని వాడుగా చేస్తుందని నే ననుకోలేదు." కొంత మౌనం. "రేఖా!" ఆతడి గొంతున తొట్రుపాటు. "నువ్వు... నువ్వు కావాలి, రేఖా! ఇది... ఆవేశం కాదు. ఆలోచన. ఐ లవ్ యు. ఐ లవ్ టు మారీ యు."

రేఖ కింది పెదవిని వంట నొక్కి ఆతడి కేసి చూసింది.

"నాకు తెలియదు. నాలో ఉన్న నిన్ను గూర్చి ఎలా తెలియజెప్పాలో... కాని, ఈ ప్రపంచంలో పిచ్చి అనేది ఎచ్చటయినా ఉంటే... అది నిన్ను వదులుకోవటం వలనవే వస్తుందేమో నని శంక..."

రేఖ పెదవిని వంటినుండి వదులు చేసింది. "నన్ను క్షమించు, హర్షా!"

బయట వర్షం లోపలకు జల్లుగా పడుతూంది. కొద్దిగా దూరానికి జరిగారు.

"నువ్వంటే ఇష్టం. కాని... దానికి ప్రేమా, పెండ్లి అని రూపాలు తొడగకు. నీకు తెలియక పోవటం, నే చెప్పకపోవటం మన దురదృష్టం. నా జీవితంలోనే కావా లనుకుంటున్న వ్యక్తి, ఓ క్షణమైనా ఆతడి సాన్నిధ్యంలో ఊపిరి తీసుకోవా లనుకుంటున్న వ్యక్తి లక్ష్మీకాంత్. నేను నిన్ను ప్రేమించటం లేదు. ప్రేమించ లేను. ఆసలు..."

హర్షుడు కదలలేదు. చిత్తరు వయాడు. కంటి నరాలు తెగి చూపు నిలిచిపోయింది. ఆతడికి ప్రకృతి కనుపించ టం లేదు. ఏ శబ్ద తరంగం వినిపించటం లేదు. పిడికిళ్ళు బిగించి కిందకు ఒరిగి పోయాడు. గట్టిగా, బిగ్గరగా పెట్టిన ఆతడి కేక ఆ వర్షాన ఉరిమిన ఉరుములో కలిసిపోయింది.

ఒక్క ఉదుటున లేచి గాలిలోకి, వర్షం లోకి రేఖకు, గుహకు దూరంగా పరు గెత్తసాగాడు. ఆతడు పరుగిడుతున్నాడు. కలియుగం అంతమై నీరు ప్రపంచం అంతా ముంచి, ఆతడే మిగిలిపోతే ఆతడిని దాచుకుందుకు వస్తుంటే తప్పించు కుందుకు పరుగెడుతున్నాడు. ఆలా ఆతడి పరుగున వేగం.

'ఇలా ఎవరు పరుగెడతారు? తను 'ఒలింపిక్స్'కు వెళ్ళవచ్చు. ట్రోఫీస్, గోల్డ్‌మెడల్స్ అన్నీ తనవే! గుండె పగిలి చస్తారు ఒలింపిక్స్ పెద్దలు తన్ను చూసి.'

నేను నిన్ను ప్రేమించటం లేదు; ప్రేమించలేను.

'తను తరవాత జెనారస్ హిందూ యూనివర్సిటీన చేరతాడు. ఓ! హౌ బ్యూటిఫుల్ ఇటీజ్! పదిహేను సంవత్స రాల వయసున తండ్రితో కలిసి, తల్లి అస్థికలు కాశీలో గంగను కలిపేందుకు వెళ్ళి చూశాడు. ఎంత చక్కని ఆవరణ!

నేను నిన్ను ప్రేమించటం లేదు; ప్రేమించలేను.

'నా తోవకు రాకు. నాతో నవ్వకు, ముచ్చగోపాలా?' ఇదేమిటీ... తన చేతులు, కాళ్ళు, నడుము నృత్యగతమై నవిలా ఉన్నాయే? తను భరతమునా? 'రమ' కదలికలే తీ మధ్య బాగుండటం. తను కొత్త గతులు వేర్పాలి. శాంతారావ్ నృత్యప్రధాన చిత్రానికి నాట్యాచార్యుడు కావాలిట!

నేను నిన్ను ప్రేమించటం లేదు; ప్రేమించలేను.

'ఇండియా జనసంఖ్య ఎక్కువున్న దేశం. చైనాకూడా! మనకు చైనా ఆర్థిక విధానం బాగుంటుందేమో? మధోక్ పార్టీనుండి బయటకు వచ్చాడు. ఆతడితో మరి ఎవరూ కలిసి బయటకు పోలేదు. అందులోని వ్యక్తులు ఒ వ్యక్తి పరమైన వారు కాదు. కొన్ని ఐడియల్స్ చుట్టూ ఏర్పడినవారు. బట్ మగోక్ ఈజ్ ఎ జీనియస్. తను ఆతడితో మాట్లాడాలి.'

లక్ష్మీకాంత్, లక్ష్మీకాంత్! నేను... ప్రేమించటం లేదు; ప్రేమించలేను.

ఆగి, మరి పరుగెత్తలేక, పడవరెక తడు తకు బరువై, కాళ్ళు స్థిరత కోల్పోయి, వణికి పొద పక్కగా పడిపోయాడు. ఏడ్చేందుకు శక్తి లేక, ఏడుపు రక, ఏడుపు రాక ఆ ముగ్ధ మధ్య మిగిలి పోయాడు.

* * *

"హర్షా!"

జాబు పక్కనుండి రెచ్చి గది బయటకు వచ్చాడు హర్షవర్ధనుడు.

కమల భుజం చుట్టూ చేతులు బిగించి భార్య నాటకుని హర్షుని కెదురుగా వచ్చాడు విశ్వనాథశాస్త్రి.

ఇరువురూ పరిచయం లేకుండానే అలవాటయి పాతబడిన వారివలె నవ్వు కున్నారు. చేతులు కలిపి నొక్కుకున్నారు.

"మనం ఇరువురం స్థానాన్ మార్చుకుంటే ఎంత బాగుండేది!"

శాస్త్రి మాటలకు నింతా చూశాడు హర్షుడు. "అర్థంగావటంలే?"

"మీ మీద నాకు విపరీతమయిన ఈర్ష్యగా ఉంది. ఈ రెండు సంవత్సర ముల కాలంలో రెండు గంటలు ఊరు కుండేమో కమల మిమ్మల్ని గురించి చెప్పకుండా? తనకు జెంసీ లేదు, దేశంలో మరెవరికీ జెంసీ ఉండకూడ దనుకోవటం ఏం న్యాయం?"

"మీ ఇరువురు మాట్లాడు కూండండి." కమల లక్ష్మిని కేకేస్తూ లోపలకు పోయింది.

శాస్త్రి, హర్షుడు మెట్లెక్కి గదిలోకి పోయి కూర్చున్నారు.

"మీరు తీసిన ఏ సినిమా నే చూడ లేదు. క్షమించాలి."

నవ్వాడు శాస్త్రి. "ఎందుకు? చాలా మంది చూడలేదు. బికాజ్ మై ఫిల్మ్స్ ఆర్ నాట్ ఎబౌట్ కెమెరాస్. దే ఆర్ ఎబౌట్ పీపుల్."

"మీకు దెబ్బకొట్టటం బాగా చేతనవు."

శాస్త్రి స్నానం పూర్తిచేశాడు. భోజనాలు చేస్తున్నప్పుడు కమలా, హర్షులకు 'సారీ' చెప్పాడు శాస్త్రి.

"అదేమిటి?" ఇరువురూ ఒకేసారి అడిగారు.

"రేపు రాత్రి ప్రయాణం ఈ రాత్రికే ఏర్పాటు జేయబడింది, కమలా! కేరళకు అవుట్‌డోర్ షూటింగ్‌కు వెళుతున్నాం, హర్షా! ఐ విల్ మిస్ యువర్ కంపెనీ."

వర్షం ఆగిపోయింది. చడీ చప్పుడూ లేని రాత్రి ప్రశాంతత. చెరో వాటు

కుర్చీన పరున్నారు కమలా, హర్షలు. అప్పుడప్పుడు వా రిరువురి మాటలు. మధ్యను గడియారం చేస్తున్న శబ్దం.

హఠాత్తుగా ఏలికింది కమల. 'రేఖను గూర్చి అడుగుతా వనుకున్నాను, హర్షా!'

ఆ పేరు అతడి కండ్ల మధ్య ఎంత మెరుపు తీసుకువస్తుందో కమలకు తెలుసు. అప్పుడూ చూసింది.

"రెండు సంవత్సరాలక్రితం ఓ ఉత్తరం వ్రాసింది—అడ్రెసు, సంతకం లేకుండా. అంతే?"

"రేఖకు పెండ్లయింది, హర్షా!"

అతడి నిట్టూర్పు అతడి మనసును, పేరుకున్న దుఃఖాన్ని చూపింది. "అవుతుందని తెలుసు."

"కాని, నీకు తెలియంది మరొకటి ఉంది, హర్షా!" మధ్యను ఏలికింది కమల. "రేఖ భర్త పేరు లక్ష్మీకాంత్ గాదు. రామచంద్రమూర్తి."

* * *

మెల్లగా తలుపు తెరిచి తన వెనక తలుపు మూసింది స్వరూప.

రేఖ మంచాన పరుండి, పట్టెనుండి తలను క్రిందకు వ్రేలాడేసి కళ్ళు మూసుకుని ఉంది.

"అక్కా!" ఉలికిపడి కనులు విప్పింది రేఖ. స్వరూప తలక్రిందులుగా కనుపించింది. తను మామూలయింది. పర్దుకుని మంచాన కూర్చుంది. "ఏమిటి, స్వరూపా?"

"నీకు తెలియదా హర్షవర్ధనునికి నువ్వంటే ఎంత ఇష్టమో?" చురుగ్గా చూసింది రేఖ. "నీకు లేదా అతడంటే?"

"పరూధిని ప్రవరాఖ్యుణ్ణి ప్రేమించింది." కొంతమౌనంతడు "నువ్వంటే ఇష్టపడుతున్నాడని, నీ చుట్టూ తిరుగుతున్నాడనీ నీకు నిర్లక్ష్యమూ, అహంకారమూ... ఎవ రక్కా ఆ లక్ష్మీకాంత్! అసలున్నాడా? అతణ్ణి నొప్పించేందుకు కాకపోతే ఎందుకు సృష్టించినట్లు? చేసే తప్పుకి శిక్షను తక్కువగా యోచించి ఉంటావ్? అవునా? నువ్వు ఎదిగాననుకుంటున్నావు కాని, ను వ్వింకా చిన్నపిల్లవే, అక్కా!"

"నే చెప్పానా నీకు నే ఇప్పుడు బాధ పడుతున్నానని?"

"లేదక్కా! బాధను మనసున దాచుకున్నా ననుకుంటున్నావు. ప్రపంచానికి తెలియటం లేదనుకుంటున్నావు. కాని, మనసును ముఖం బయటపెడుతుందక్కా."

రేఖ కండ్లు మూసుకుంది. చేతుల్లో ముఖం దాచుకుంది.

"ఇప్పుడు దూరమయాడని కండ్లను తడువుకుంటున్నావు. మనసును బరువెక్కించు కుంటున్నావు."

మనిషి కన్ను చెదిరి పోయేది ప్రపంచ సంపదలు చూచి. ఆ మెరుగు తరిగి పోయేదే అయినా, భ్రమ పడడం సర్వసాధారణం.

—హారే

"వద్దు, స్వరూపా! నన్ను చంపకు. నే చచ్చిపోయాను. అందరూ నే నద్భుత సౌందర్యాన్ని, నాలాటి యథార్థంకోసం రాజ్యాలు వదులుకొని రక్తపాతం సృష్టించుకున్నారని నన్ను గొప్పదానిగాచేసి కబుర్లు చెప్పి చెప్పి శిఖరాగ్రానికి తీసుకుపోయి పదిలిపోయారు. దారి తెలియక, అహంకారం చావక నన్ను నేనే పడదోసుకున్నాను. అత డెక్కడికి పోలేడని, నా ప్రేమకోసం ప్రాధేయపడతాడని నిన్ను నేనే వంచన చేసుకున్నాను." ఆ గొంతున తొణికిన బేలతనానికి స్వరూప కండ్ల తడి మెరిసింది.

అక్కకు దగ్గరగా వెళ్ళి భుజాన చేయివేసింది. "ప న్నతణ్ణి వెతకమంటావా? నాన్నగారికి చెపుతాను ఈ సంబంధం వద్దని."

చెల్లెలి చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుంది రేఖ. "వద్దు, స్వరూపా, వద్దు! ఈ సంబంధానికి ఏం తక్కువ? చదువుకున్న వాడు. ఆస్తి ఉంది. చెల్లెలు మినహా మరింకే బంధువులు లేనివాడు." రేఖ పెదవులు విషాదం మధ్య వణికినాయి. "నే హర్షుణ్ణి గురించి ఇంకా బాధపడాలి. అతడు జీవితాన లేని వెలితిని తలుచుకుని గుండె పగిలేలా ఏడ్వాలి. అందుకయినా నే నతనికి దూరం కావాలి. నే నీ సంబంధాన్ని ఇష్టపడుతున్నాను. నువ్వు బయటకు వెళ్ళు, స్వరూపా! నన్ను ఒంటరిగా ఉండనివ్వు. ఉండనివ్వవా?"

స్వరూప బయటకు వెళ్ళి తలుపు మూసింది.

* * *

మూసి ఉన్న తలుపులు తెరిచి లోపల కడుగిడి గడియవేశాడు రామచంద్రమూర్తి.

ఆ గదిని అగరుపత్తుల పరిమళం ఉంది. పరుపు పరచబడి ఉన్న మంచాన సువాసన తీసుతున్న మల్లెపూలు లున్నాయి. మంచానికి పక్కను టేబులున తీపి, కారపు పదార్థముల సముదాయం. గాజు గ్లాసున హంసలకు పని కల్పించకుండా పాలు ఉన్నాయి. ఆ గదిని భానురేఖా ఉన్నది. కిటికీకి వారగా నిలబడి బయటకు చూస్తూంది. దగ్గరగా వెళ్ళి భుజాన చేయివేసి ఎడదకు దగ్గరగా లాక్కుని కిటికీ మూశాడు మూర్తి. అతడి చేతుల్ని మృదువుగా తప్పించింది రేఖ. 'సిగ్గు పడుతూంది.'

మంచాన పరుంది, కైట్లనుచూస్తూ. పక్కగా కూర్చున్నాడు. చేతుల పెదవుల తాకాడు. అతడి చేతిని పక్కకు నెట్టివేసింది రేఖ. 'బెట్టుచేస్తూంది.'

అతడివేపు చూసింది రేఖ. అతడి బొమ్మ మసకబారిపోయి ఆమెకు తెలిసిన బొమ్మ, మనసులో అహంకారపు తెరల వెనక మిగిలిపోయిన బొమ్మ కనిపించసాగింది. కండ్లు మూసుకుంది. కండ్లు తెరిచింది. మంచాన అటు నిలూ అతడికి తగలకుండా పొర్లాడింది.

"ఒంట్లో నలతగా ఉందా?"

తల ఊపింది రేఖ. కూర్చున్న మూర్తి లేచి దూరంగా ఉన్న వాలుకుర్చీలో పడుకున్నాడు.

సగం రాత్రి అతడికి కుర్చీన నిద్ర పట్టక మంచానికి దగ్గరగా వచ్చాడు. అతడు పరుండబోతే చేతులు జాపింది. అటుపండి ఇటు పొర్లింది. 'దొంగాట కదూ?' అతడికి తెలుసు ఆమె నిజంగానే నిద్రపోతున్నదని. మరి?

తిరిగి కుర్చీ నాశ్రయించాడు.

రెండవ రోజు.

"ఈ రోజు ఆరోగ్యంగా లేదనుకుంటాను."

రేఖ ఓ మారు అతడివేపు చూసి ముందరి జడను వెనక్కు వేసుకుంది. "అనుమాన మెందుకొచ్చింది? కులాసానే ఉంది."

మూర్తి ముఖంలో కొంత రిలీఫ్.

"నీకు తీపి ఇష్టమా? కారమా?" అది మూర్తి.

"రెండూనూ. కాని, తినాలని లేదు."

"నిజమే!" అంగీకరించాడు మూర్తి. "ఎక్కువ తింటే, అందులో నిద్ర కాస్తామా, జీర్ణం కావు."

కనుకొలకుల చివర నుండి చూసింది రేఖ అతడిని.

రేఖకు దగ్గరగా వచ్చి నడుమున చేతులు బిగించి గుండెకు దగ్గరగా లాక్కుని ఊపిరిన మదుటిని కాల్చాడు.

"నా కిష్టం లేదు." అతడి నుండి బలంగా విడివడ్డది.

మూర్తి దెబ్బతిన్నట్లు చూశాడు. "అర్పణ చేసుకోవటమా? లేక నేనా?"

కండ్లు మూసుకుంది రేఖ. మౌనం మినహా మాటల్లేవు.

"ఆల్‌రైట్. ఆ కుర్చీని పరుండలేను. రాత్రి నడుములు నొచ్చినాయి. మంచాన ఓ మూల పరుంటాను."

చెరో పట్టున పరున్నారు.

సగం రాత్రి మెలకువను రేఖ కుర్చీన నిద్రపోతూ కనుపించింది మూర్తికి.

మూడవ రాత్రి.

"నే ఉప్పు కారం తినేవాడిని. బయట చెడు తిరుగుళ్ళు అలవాటు లేనివాడిని. భార్యమీద, పెండ్లిమీద, వైవాహిక జీవితాన ఆశలుంచుకున్నాను. నిన్నుచూశాను. ఆ క్షణంలో అక్కడ మరే పెద్దలు లేనట్లయితే తలను నీ సౌందర్యంకేసి, నీ కేసి బద్దలు కొట్టుకుందామ నిపించింది కాని, ఇప్పుడే తెలుసుకున్నాను — నీ మేనిలో సోయగం నీ మనసులో లేదని."

"మీరు దురదృష్టవంతులు." ముక్తసరిగా ఏలికింది రేఖ.

"నిజమే! నా అనురాయులు చాలా మంది భార్యల్ని ఎలా లొంగదీసుకున్నారో నాకు తెలుసు. నేను మనిషిని. రాక్షసుణ్ణి కాదు. కొట్టడం, హింసించటం నాకు చేతకాదు. నేనంటే ఇష్టం లేదు. మరెందుకు చేసుకున్నావు? నీ జీవితాన్ని నాశనం చేసుకోవటం కాదు. నన్ను ఇరుకులోకి నెట్టావు."

రేఖ ఏడ్చింది. మూర్తి మరి మాట్లాడలేదు.

"ఏడవకు. ఏడుపు నీకు బాగుండదు. ఆలోచిద్దాం — ఏం చేస్తే బాగుంటుందో? రాత్రి కుర్చీన నిద్రపోయినట్లున్నావు. నిద్రపో. ఈ రాత్రి కుర్చీ నే తీసుకుంటాను."

భానురేఖ భుజం పట్టూ చేయివేసి మంచానికి దగ్గరగా నడిపించి పరుండబెట్టాడు.

భానురేఖ భర్త ఇంటికి బయలు దేరింది.

* * *

మధ్యను కారులో అడిగాడు మూర్తి. "ఎవ రతను?"

భర్త మాట అర్థంగాక, అతడి ముఖం చూసి, అతడి భావం అర్థమై తల వంచుకుంది.

"హర్షవర్ధనుడు."

"అదృష్టవంతుడు."

* * *

"ఎవరతను?"

కారు దిగి లోపలకు వచ్చిన రాజ్యాన్ని చూస్తూ అడిగింది రేఖ. జడ అల్లుకుంటూ కారులో అతణ్ణి కిటికీ నుండి గమనించింది రేఖ. అతడు రాజ్యం నడుం చుట్టూ చేయివేసి దింపటం, చేతిని ముద్దుపెట్టుకోవటం ...

"అతనా? శివరావ్! బాగున్నాడు కదూ, వదినా?" రేఖ భుజంమీద చేయివేసి కండ్లలోకి చూస్తూ ఏలికింది రాజ్యం.

"భుజాన చేయి తియ్! పెండ్లికాని పిల్లవు. అలా పరాయివాళ్ళతో తిరిగితే లోక మేమనుకుంటుంది?"

"మేమూ, తనూ ప్రేమించుకున్నాం, వదినా! అతడి కీ ఏటితో 'లా' పూర్తవుతుంది. ఆ తరవాత ఇద్దరం పెండ్లి చేసుకుంటాం." గోళ్ళు కొరుక్కుంటూ చెప్పింది రాజ్యం.

"మీకు తెలుసా ఆ శివరావ్ ఎవరో?" తరవాత మూర్తి నడిగింది రేఖ.

"తెలుసు. రాజ్యం, అతడు ఎక్కడ ఎక్కడగా నడుస్తుంటే చూడ ముచ్చటగా ఉంది కదూ?"

"ఆ విషయం చెప్పటానికే వచ్చాను. అతడు రాజ్యానికి పరిచయలుడు. అంతే కాదు, అతడి ప్రవర్తన కూడా అంత మంచిదికాదు. అతడు చూసే చూపులు..."

"ఏ నెప్పుడు చూశాడు?" మధ్య నడిగాడు మూర్తి.

తడబడ్డది రేఖ. "రెండు మూడు పర్యాయాలు రాజ్యంకోసం వచ్చాడు. అప్పుడు ..."

"అబద్ధం." నవ్వాడు మూర్తి. "నీ కన్నా ముందునుండి నాకు తెలుసు అతడు. నా కర్థమయింది. నువ్వు ప్రేమించిన వాడికి దూరమయావు. అందుకని అందర్నీ విడగొట్టడం నీకు వినోదం."

మూర్తికేసి రేఖ తీక్ష్ణంగా చూసింది.

మరోరోజు సంధ్యాసమయాన భవనంలో లైట్లు వేసి క్రిందకు దిగివచ్చిన భానురేఖకు తోటను ఓ పొదమాటున దగ్గరగా ఒకటై చేతులు కలిపి కూర్చున్న రాజ్యం, శివరావులు కనుపించారు. కండ్లు ఎర్రబడ్డాయి. పిడికిళ్ళు అప్రయత్నంగా బిగుసుకున్నాయి! తన్ను తాను పూర్తిగా మరిచిపోయింది. వివేచన కోల్పోయింది. కసిని మనసంతా నింపుకుంది.

పక్కనే ఉన్న ఓ గిట్టి మట్టిపెళ్ళను వారి మీదకు బలంగా విసిరి భవనంలోకి పరుగెత్తి మెట్లెక్కి తన గదిలోకి పోయి, కిటికీలో గుండా బెదిరిపోయి నిలుచున్న వారిరువుర్ని చూసి బిగ్గరగా నవ్వుకుంది. నవ్వీ నవ్వీ ఏడ్చింది. కిటికీ నుండి జారి గోడకు జారగిలబడి మోకాళ్ళ మధ్య ముఖం దాచుకుని బిగ్గరగా ఏడ్చింది.

* * *

మెట్లు దిగి క్రిందకు మూర్తికి దగ్గరగా పరుగెత్తుకు వచ్చింది రాజ్యం.

"ఏమిటి, రాజ్యం, ఏమిటా హడావుడి?" చదువుతున్న పేపరు ముడిచి రాజ్యంకేసి చూశాడు మూర్తి.

"ఉదయం నుండి వదిన తన గది తలుపులు తీయలే దన్నయ్యా?"

టైము చూసుకున్నాడు మూర్తి. తొమ్మిది గంటలకు అయిదు నిమిషాలు తక్కువ. రాజ్యంతో కలిసి మెట్లెక్కి భానురేఖ గది దగ్గరకు వెళ్ళాడు మూర్తి. రాత్రి తొమ్మిది గంటలకు మూసిన తలుపుల్ని ఇంతవరకు తీయలేదంటే ...?

"రేఖా ... రేఖా!" తలుపున శబ్దం చేశాడు. అలికిడి లేదు. తిరిగి పిలిచాడు. బలమైన తలుపులు. తలుపులు కాలితో తన్నాడు. మరలా పిలిచాడు. "రేఖా ... రేఖా!" జవాబు లేదు. కిటికీ తలుపులు శబ్దం చేశాడు. లోపల మనిషి ఊపిరి లేదు. ఎప్పుడే లేదు. చుట్టుపక్కల ఇండ్ల వారు క్రమంగా గది చుట్టుపక్కల నిండిపోసాగారు. మూర్తి నుదుట చెమట పోసింది. అర్థంకాని ఆలోచనలతో శరీరం జలదరించింది.

కిటికీనో, తలుపుల్నో పగులగొట్టమంటున్నారు చుట్టూ చేరిన జనం. మూర్తికి ఊపి రాడలేదు. కిటికీని పగులగొట్టమన్నాడు. క్రిందకు నడిచి ఫామిలీ డాక్టర్‌ను అర్జెంటుగా రమ్మనమని ఫోను చేశాడు.

మరికొన్ని నిమిషాల్లో డాక్టరు బాగ్‌తో మేడమీద కొచ్చాడు. గది చుట్టుపక్కల జనాన్ని, పెకలించబడుతున్న కిటికీని అర్థంకాని దృక్కులతో చూశాడు.

"వాట్ హాపెన్‌డ్, మూర్తీ?"

మూర్తి సంక్షిప్తంగా విషయం విశదీకరించాడు.

చుట్టూ ఉన్న జనం గుసగుసలు పోతున్నారు. అందర్ని అయోమయంగా చూస్తూండిపోయింది రాజ్యం.

కిటికీ పెకలించబడ్డది. ముందు మూర్తి లోపలకు దూకాడు. తరవాత డాక్టర్ దిగాడు. ప్రపంచంలో ఉన్న సౌందర్యమంతా వెదికి వెదికి పట్టితెచ్చి ఆ మంచాన వెదజల్లినట్లుంది భానురేఖ పరున్న తీరు. వాకిట తలుపులు తెరిచారు. జనం ఒకరొకరే లోపలకు రా సాగారు. డాక్టర్ రేఖను తాకేందుకు తటపటాయించాడు. భానురేఖ శరీరం మింట వెలుగుతున్న సూర్యుడిలా ఉంది. గాలి కావాలన్నాడు. జనం ఎత్తిగించబడ్డారు. టేబుల్ ఫాన్ ఆన్ చేశాడు. నాడి చూశాడు. కనురెప్పులు ఎత్తిగించి చూశాడు. డాక్టర్ శరీరం జలదరించింది. స్టెతస్కోపును జేబులో ఉంచుకున్నాడు. బాగ్‌తో బయటకు నడిచాడు. అనుసరించాడు మూర్తి.

"ఐ యామ్ సారీ, మూర్తీ! నా కర్థంగ్రహటం లేదు. నిద్రలోనే ఉంది. నిజానికి నిద్రగాదు. నాడి నార్మల్‌లో ఉంది. ఊపిరి మామూలుగా ఉంది. నిజానికి నీ నుండి చేయగలిగింది లేదు. జనాన్ని అందర్నీ బయటకు పంపించేయండి. తనను లేపేందుకు, కదిల్చేందుకు ప్రయత్నం చేయకండి. టెట్ హెర్ టేక్ హెర్ ఓన్ టైమ్! ఎప్పుతానికి నే చెప్పలిగిం దంతే! తను లేచిన తరవాత నాకు కబురు చేయండి."

ఆ రోజు దశమి. పౌర్ణిమ నాడు కండ్లు తెరిచింది భానురేఖ. ఆ అయిదు రోజులు భానురేఖను ఎవరూ కదలించలేదు!

* * *

ఆ తరవాత ఉదయమే లేచి స్నానాదులు పూర్తయిన తదుపరి పేము కుర్చీలో పరుండి ప్రభాతాన్ని చూస్తుండిపోయేది భానురేఖ. ఆహారానికి పాలు, పండ్లు తీసుకునేది. ఎవరితో మాట్లాడేది కాదు. మౌనాన్ని పాటించేది. పొద్దున్న, సాయంత్రం ఎవరో కొందరు చూచేందుకు వచ్చేవారు. దూరంగా కూర్చుని చూసేవారు. క్రమంగా వచ్చేవారు పండో ఫలమో తీసుకు రాసాగారు. పాదాలు తాకేవారు. ఆదిలో ఆశ్చర్యతర పెట్టేది. వారు వినిపించుకోలేదు. తదుపరి మామూలయింది.

రాజ్యానికి భానురేఖ ముందుకు వెళ్ళేందుకు భయంగా ఉండేది. వదినా! అని పిలవటం మానేసింది. రాజ్యానికి తెలుసు, తానంటే వదిన కసహ్యమని! మూర్తి ఆ తరవాత ఎప్పుడూ భానురేఖ ముందుకు వెళ్ళలేదు.

కండ్లుమూసుకుని పరున్న భానురేఖ భయంకరమయిన ఏడుపు విని కండ్లు తెరిచింది. ఎదురుగా ఉన్న నడివయస్కురాలిని, చేతుల మధ్య రక్తసిక్తమైన పిల్లవాడిని చూసింది. ఒక్క ఉదుటున చేతిలో పిల్లవాడిని భానురేఖ పాదాలమీద పడేసింది ఆమె.

"నా కొడుకు, తల్లీ!" ఏడ్పు మధ్య పలికింది. "చెట్టు నుండి పడి రక్తం కక్కాడు. మాట మరిచిపోయాడు. కండ్లు తెరవలేదు. పట్నం వెళ్ళిందాకా బిడ్డ బ్రతికేనా? ప్రాణం నిలిచేనా?"

"మరి ... నేనేం చేయగలను?" చాలా మెల్లిగా పలికింది భానురేఖ. "నాకే వైద్యమూ రాదే?"

"అలా అనకు, తల్లీ! ఈ గ్రామానికి సీతాదేవిలా మమ్మేలుకోను వచ్చావు. నువ్వే కాదంటే ... ఒక్కగా నొక్క బిడ్డ ..."

ఆ ఊరి జనం ఆర్తతను కొద్ది దూరాన ఆ 'సీతాదేవి' ముఖంలోకి చూస్తూండి పోయారు.

ఆ పిల్లవాడి ముఖంలోకి భయంగా చూసింది భానురేఖ. ఆ ఏసి శరీరాన రక్తం, ఆ స్థితి ... ఎద జలదరించింది భానురేఖకు. కండ్లు మూసుకుంది. తనేం చేయగలదు? తను దేవతా? తను మామూలు మనిషి. అహంకారంతో పెరిగిన శరీర మిది. మరి?

"నీ ఇష్టం, తల్లీ!" స్థిర నిర్ణయంతో లేచింది ఆ స్త్రీ. "నీ మీద ఒడ్డనొదిలి పోతున్నాం. ప్రాణాలే తీసుకుంటావో? ఊపిరే పోస్తావో ... నీ ఇష్టం, తల్లీ."

పిల్లవాడిని చూసి, తాకి వెనక్కు తిరిగి పిందితో కలిసి మెట్లు దిగిపోయింది.

కండ్లు తెరిచిన భానురేఖకు పిల్లవాడు మినహా మరెవరూ కనుపించలేదు. ఒక్క ఉదుటున లేచి పిట్టగోడవైపు పరుగు తీసింది. ఆమె పిలుపులకు వినబడనంత దూరం వా రెళ్ళిపోయారు.

కొన్ని క్షణాలవరకు భానురేఖకు తన స్థితి అర్థంకాలేదు. తరవాత పిల్లవాడి కేసి నడిచింది. వణుకుతున్న చేతులతో ఆ పిల్లవాడిని తాకి చూసింది. ఒడలంతా నిమిరింది. తన నుదుట కుంకుమను ఆ పిల్లడి నొసట దిద్దింది. కండ్లు మూసుకుంది. భానురేఖ కనురెప్పల వెనక కదిలిన నీరు చెంపల తడిపింది.

ఆ రోజు సాయంత్రం గ్రామస్థులు తిరిగి వచ్చేసరికి భానురేఖ పాదాలకు దగ్గరగా చేతులు కట్టుకుని కూర్చున్నాడు ఆ పిల్లవాడు.

* * *

"బాబు లేచినట్లున్నాడు." వాలు కుర్చీ నుండి లేచి మెట్లకేసి నడిచింది కమల.

మౌనంగా పరున్నాడు హర్షవర్ధనుడు.

ఆకసాన మబ్బులు తొలగిపోయాయి. నక్షత్రాలు అచ్చటచ్చట మిణుకు మంటున్నాయి.

బాబును భుజాన పరుండ బెట్టుకుని పైకి వచ్చింది కమల. వానికేసి చేతులు జాపాడు హర్షవర్ధనుడు.

అతడి గుండెను బాబును పరుండబెట్టి తను వాలుకుర్చీతో కూర్చుంది. బాబుచుట్టూ చేతులు వదులుగా బిగించి, తలను పెదాలతో తాకుతుండిపోయాడు హర్షుడు.

"కమలా! బాబును నా కిచ్చేసేయ్. నే తీసుకెళతాను. పెంచుకుంటాను."

"నిజం! నీ ఆదరణలో వాడు మంచివాడవుతాడు. తీసుకుపో, హర్షా!"

చాలా క్షణాలు మాటల్లేవు.

"రేఖను నువ్విప్పుడు గుర్తిస్తావేమో లేదేమో, హర్షా?"

గొప్ప గొప్ప వేదాంత గ్రంథాలకన్న చిన్న చిన్న సూక్తులే మన గుండెకు సూటిగా తగిలి, హృదయానికి హత్తుకుంటాయి.

—మదర్ థెరిస్సా

"అంతలా మారిపోయిందా, కమలా?"

"లేదు. మునుపటికన్నా బాగుంది. ఈ సౌందర్య యథార్థంలో పవిత్రతున్న భావం కలుగుతుంది. ఇప్పుడు తన కెంతో మంది ఫాలోయర్స్. శిష్యులు. రోజూ పూజలు. అతిథులకు అన్నదానం. రేపు మమ్మల్ని చూస్తావు? ..."

"నేను చూస్తానంటే ... మరి మమ్మల్ని?"

"నే రాను. ఎందుకని అడగకు. నాకు తెలుసు, నువ్వు ఒంటరిగా తన దగ్గరకు పోగలవని. నిన్ను చేరుస్తానన్నానా నీ ముక్తికాంత దగ్గరకు? మరి ప్రత్యక్షం ఎట్లు. నిద్రపో." హర్షుడి గుండెల నుండి బాణాలు తీసుకోబోయింది. వారిని చూడు హర్షుడు.

"నా దగ్గర పరుంటాడు."

* * *

కారును పట్టణాన్ని దాటించి పదవ మైలురాయి దగ్గర ఆపింది కమల. కారు దిగాడు హర్షుడు. ఇరువురూ కారు వాసుకుని నిలుచున్నారు.

రోడ్డు కిరువైపులా ఏపుగా పెరిగిన చెట్లు. తూర్పు ఏడుమరల ప్రవహిస్తున్న నది. రోడ్డుకు రెండు వైపులా పచ్చని పంటపొలాలు. అప్పటప్పటి చెట్లు. వాటిని విరగబూసిన రంగురంగుల పూలు. దూరంగా తూర్పున మైలు దూరాన ఉన్న మేడ చూపింది కమల.

"నే వెళతాను మరి, హర్షా! ఇదిగో ఇంటి ఫోను నంబరు. ను ప్పక్కడ బయలు దేరినప్పుడు నాకు రింగ్ చేయ్! నేను నీ కోసం ఎదురుచూస్తుంటాను ఇక్కడ."

కారును వెనకకు మళ్ళించింది కమల. బ్రిడ్జి దాటేందాకా చూస్తుండిపోయాడు హర్షుడు.

నడవసాగాడు. మనసు నిర్వికారంగా ఉంది. చుట్టూ వాతావరణం బాగుంది. అతడికి ముందు వెనకల, పక్కల స్నేహితులు, పిల్లలు, పెద్దవయస్కులు ఆ ఊరిని వెలసిన సీతమ్మను గూర్చి మాట్లాడుకుంటున్నారు. హర్షుని కెక్కడా భానురేఖ పేరు గోచరించలేదు.

"ఆ రోజుల్లో అర్థంలేకుండా మనసంతా అశాంతితో నిండిపోయేది." ఓ పెద్ద వయస్కుడు పక్కను నడుస్తున్న స్నేహితుడితో గానోను చెబుతున్నాడు. "అప్పుడు ఈ దేవిని గూర్చి విన్నాను. వెళ్ళి చూశాను. నువ్వు నమ్మవు, సత్యానందం, ఆ పాదాల దగ్గర రెండు క్షణాలు కూర్చుంటే ఎంత శాంతి లభ్యమవుతుందో తెలుసా? అసలా పరిసరాల్లోనే ఉంది నిర్మలత్వం!"

"నే ప్రతి ఆదివారం వెళతాను. ఎందుకంటే ఏంచెప్పేది?" ఓయువకుడు. "తనకు కొద్ది దూరంలో తనను చూస్తూ కూర్చుంటాను. సౌందర్యం, పవిత్రత నిండిన సౌందర్యం మనసుకు రిలీఫ్‌ను, ఆనందాన్ని ఇస్తుంది, దోస్త్! ఫ్రాంక్‌గా చెప్పాలంటే తనలో అద్భుత సౌందర్యం ఉంది. తిరిగి వచ్చేటప్పుడు పాదాలకు నమస్కరిస్తాను. మంచో వారం రోజులు అలుపు లేకుండా పనిచేయగలను. లేకపోతే ఆ గవర్నమెంటు ఆఫీసుల్లో... యూ నో ఇట్స్ ఎ హెల్."

హర్షుడు నడుస్తున్నాడు. అందర్నీ ఆలకిస్తున్నాడు. ఎవరిలోనూ సంభాషించటం అతడి కిష్టం లేదు. మేడ దగ్గర కాసాగింది. వికాసమయిన మేడ, తెల్లని ఎండలో వింతగా మెరుస్తూంది. పెద్ద మెయిన్ గేటు. ఆవరణ నిండా పూలమొక్కలు. దూరంగా పది నవ్వెండు నీటిసింపులు. ఒకరొకరే కాళ్ళు, చేతులు, మోము కడుగుకుని వరండా కేసి నడుస్తున్నారు.

అంతవరకూ లేని తొట్రుపాటు ఎద నిండుగా అలుముకుంది హర్షుడికి. కాళ్ళు, చేతులు కడుగుకుని, ఎముభాన్ని నీటిలో తడుపుకున్నాడు. రుమాలుతో తుడుచుకున్నాడు. ఒళ్ళంతా నెర్వస్‌గా తోచింది. కాళ్ళు బరువుగా తోచాయి. అతి చిన్నగా నడుస్తూ వరండా చేరాడు.

'పహాంతి సింధూరమ్ ప్రబల కబరీ భార తిమిర
ద్విషాం బృందైర్బంధీ కృతమివ నవీన నార్క కిరణమ్.'

చీకటులనెడి పగవాండ్రకు జిక్కిన బాల సూర్యకిరణము వంటి సింధూరపు రేఖ కలిగి నీ ముఖ కాంతి యనెడి ప్రవాహపురుకు నాలుగొమ్మ ఏరెత్తిన నీ పాటపూ తెప్పుడుకు ర్షేపుకుంబగంగాక!

ఆ చుటువరి గొంతున అద్భుత ధ్వని ఉంది. అది మనసు అంతరాల మధ్య చేరి తుపుపు జలదరింప జేస్తూంది. మనసున పేరుకున్న అనుమానాలను భయంతో అటు నిటూ చెదరగొట్టే శక్తి ఉంది.

వరండా స్తంభాని కానుకుని దూరానికి చూశాడు హర్షుడు. కిస్తు కాలం గుండె నిండా నిండి ఆగి మామూలయింది. రిక్షాల్లు, మంది. విద్యుత్ ఇంజన్లు చేయబడి నట్టయి చూపు నిలిచిపోయింది.

సింహాకృతి కలిగిన ఆసనాన పులితోలు పరచబడి, దానిన నీలాకాశపు చీర ధరించి చేతుల కవే రంగురంగులు, చుట్టుట నీలపుగోట్టు తను నీలాకాశపై, తలను కిరీటంలో కూర్చుని ఉంది భానురేఖ. పాదాలకు దగ్గరగా ఎదుటను కూర్చుని 'దేవి'ని గూర్చి, దేవిమహాత్మ్యాన్ని గూర్చి వివరిస్తున్నా డో బ్రాహ్మణుడు. అదే వయస్కుడు కుడిపక్క కూర్చుని పూలను చల్లుతూ పూజ సలుపుతున్నాడు.

హర్షుడికి త నెరిగిన భానురేఖ మినహా మరెవరూ గోచరించలేదు. అంత జన సమూహమూ ఆ క్షణంలో ఆ ప్రదేశాన మాయమైనట్లయితే పరుగిడి ఆమెకు దగ్గరై మెడను కౌగలించుకుని, ఆమె దూరమై కలిగించిన వియోగాన్ని, ఖేదాన్ని తెలిపేవాడు.

మౌనంగా ఆసనాన కూర్చుంది. అప్పుడప్పుడు మీద ఏడే పూలను నోటిన వేసుకుంటూంది. తనులపాకును చిటికెన వేలుకు చుట్టి అడుగు మడిచి, వేలు తీసి పూలు లోపలుంచి తను పైపైన ఉనిసి పైన మడిచి పాదాల మీద వేసుకుంటూంది. అప్పుడప్పుడు కండ్లు మూసుకుంటూంది. మధ్య మధ్యను చీర సరిజేసుకుంటూంది.

పరండాన గోడన భానురేఖ ఫొటోలు. కలర్‌వి. అనేక భంగిమలవి.

వరండాలోంచి హర్షుడు దూరంగా నడిచాడు. ఓ యౌవనం లోని ఆడపిల్ల ఆ ఆవరణను ఓ పొదరింట పూలమాలగా గుచ్చుతూ 'దేవి'మీదగానోను పాటలు పాడుతుంది. "ఈ యుగంలోకి వచ్చావా? శాంతి సౌఖ్యం తెచ్చావా? అమ్మా, సీతమ్మా!"

గేటు దాటి బయటకు నడిచాడు హర్షుడు. ఓ చెట్టు నీడను, కాలున ఒడ్డున, చెట్టు నానుకుని కాళ్ళు జాపి కూర్చున్నాడు.

అతడికి తెలియదు, ఏ క్షణాన నిద్ర పోయాడో?

హర్షవర్ధనుడు తిరిగి కండ్లు తెరిచే సరికి కర్మసాక్షి పడమటకు పూర్తిగా

"దేవీజీ! సాల్వేషన్‌కి గురువు అవసరమా?"

అంతవరకు కనులు మూసి ఉన్న దేవీజీ కండ్లు విప్పింది. తల పంకించింది, అవసరమన్నట్లు.

"అదర్‌వైజ్ నో ఎన్ కెన్ ఎఫీక్ సాల్వేషన్."

"సాయిబాబా శిష్యులు 'బాబా' క్రీస్తు అని, క్రీస్తులోని పరిపూర్ణత్వం నింపుకున్నాడని అంటారు. మీ అభిప్రాయం?"

"ఎవరా సాయిబాబా! ఐ నో నన్. సృష్టిని యథార్థం ఒకటే! అది నేను మాత్రమే! నిజాన్ని నేనే అయి ఉన్నాను. 'మామేవయే ప్రపద్యన్తే, మాయామేతరతరన్తి తే! సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ. అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా శుచః.'"

"నీతిని, ధర్మాలను గ్రహించటానికి మతగ్రంథాలు, బైబిలు, ఖురాను, గీత చదవటం అవసరమా?"

తల కదిలించింది. కదలికల భావం బోధపడలేదు. విడమరిచింది.

"అనవసరం. నా సమీపమునకు వచ్చితే! ది లెక్చర్ ఆఫ్ ది గురు ఈజ్ సైలెంట్! నన్ను చూస్తూ నా ఎదుట మౌనంగా కూర్చో. లుక్ ఎట్ మి, యువర్ సెల్ఫ్ కెన్ బ్రింగ్ యు ఎ లెస్. లిజన్ టు మి. యువర్ ఇయర్స్ కెన్ టేక్ ఎడ్వైజ్."

"మోక్షమనగా. . ."

"మోక్షమన్నది ఒక లోకము కాదు. అది అంతం. లక్షణంక మనస్థితియే ధర్మం. ధర్మపరిపూర్ణత మోక్షము."

తిరిగి లోపలికి నడిచాడు హర్షుడు. రంగు రంగుల పూలు.

ఆ ఆవరణనే తూర్పుగా గుడి పలె తీర్చబడి ఉన్న మందిరం. మూడు మెట్లెక్కి గడప దాటి మందిరం ఆవరణలోకి అడుగేశాడు. మందిరం స్తంభాన్ని ఆనుకుని ఇరువురు ఆడపిల్లలు శూన్యంలోకి చూస్తూ కనుపించారు. అతడిని చూసి వారు నర్దుకున్నారు. వారి మోముల ప్రసన్నత!

ఆ మందిర అంతర్భాగము మంచుపలె చల్లగా ఉంది. మధ్యను నలుచదరముగా నిలుపబడిన అద్దాల పెటిక పదునారు, పదునేడు సంవత్సరముల ఆడపిల్ల ప్రతిమ. అది మలిచిన శిల్పివాతుర్యం. కనులు చెదిరి జీవం నిండి ఆ ప్రతిమ ప్రసన్నమై అతడిని చూసి పరిచయంగా నవ్వినట్లనిపించింది. ఆ నవ్వున కొంత దిగులు. దిగులా? అర్థం కాలేదు హర్షుడికి.

ఆ ప్రతిమ రేఖది కాదు. మరి?

హర్షుడు తిరిగి లోపలకు వచ్చేసరికి అంతా నిర్మానుష్యంగా ఉంది. వరండాను

నీవద్ద డబ్బు, సంపద ఉన్నప్పుడు స్నేహితులు నీ చుట్టూ చేరతారు. ఆ డబ్బు లేనప్పుడు స్నేహం మిగులుతుంది.

—పబ్లియస్ సైరస్

వాలిపోయాడు. చాలా క్షణాలు ప్రకృతి అర్థంచేసుకుని కదలక కూర్చున్నాడు. తరవాత లేచి నడికి ఎక్కగా మరి కొంత దూరం నడిచి గుడ్డలు విప్పాడు. నదిని మోముపు, తనను తడుపుకున్నాడు.

హర్షవర్ధనుడు తిరిగి లోనికి పోయే సరికి భానురేఖను దాచేస్తూ కొందరు. వారికి పత్రికా విలేఖర్ల పోలిక, చేతుల ఫ్లాష్ కెమెరాలు, షార్టు హాండ్ నోటు బుక్స్—వారి ప్రశ్నలు, ఆమె సమాధానాలు మినహా అంతటా నిశ్శబ్దం.

మెట్లకు దగ్గరగా గమ్యం అర్థంగాక విలబడిపోయాడు.

"ఎవరు కావాలండీ?"

ఉలికిపడి పక్కకు చూశాడు హర్షుడు.

పదునాలుగు, పదునైదు సంవత్సరముల ఆడపిల్ల ఓణీ అంచుపు పీపుపుండి పడుముస బిగించుకుంటూ అతడి కండ్లలోకి ఉత్సుకతగా చూస్తూ నిలుచుంది.

'తనకు ఎవరు కావాలి? తనకు కావలసిన సౌందర్యం ఈ ఆడపిల్లకు తెలియదు.'

"దేవిని చూడాలని వచ్చారా?"

"ఊఁ. మాట్లాడాలని."

"మాట్లాడేందుకా? అంటమానా లున్నాయా? సందేహనివృత్తికా?"

మాట్లాడలేదు హర్షుడు. మౌనంగా తల ఎంకించాడు.

"ఇలా రండి."

మెట్లెక్కి ముందు దారి తీసింది. మార్గదర్శి అనుసరించాడు హర్షుడు. మెట్లు అతిక్రమించి వరండాలో కొచ్చారు.

"మీ రిలా కూర్చోండి. నే వెళ్ళి అనుజ్ఞ తీసుకొనొస్తాను."

రెండడుగులు ముందుకు నడిచి తిరిగి వెనక్కు వచ్చింది. "మీ పేరు?"

"అపరిచితుడా?"

ఆ ఆడపిల్ల నవ్వి పండ్ల తెలుపుదనం చూపి, అల ఆడించి వెనక్కు తిరిగి వరండానే ముందుకు నడిచింది.

ఆకసాన పడమట కుంకుమపువ్వు పూసింది. దూరంగా పశువులు గమ్యస్థానాలు చేరుతున్న అల్లరి. వాటి ధూళి గాలిని.

వరండాను లైట్లు వెలిగినాయి. ఆడపిల్ల తిరిగి వచ్చింది. "అనుమతించారు. ఈ వరండాను ముందుకు వెళ్ళండి. మూడవ వాకిలి."

ఆడపిల్ల మెట్లను మాయమయింది.

కొద్ది క్షణాల క్రితంవరకూ లేని ఆందోళన హఠాత్తుగా వరవరాస పాకింది హర్షుడికి. ఆలోచన లేని గుండెలు జవాబు లేని ప్రశ్నలు బరువెక్కించినాయి. మెల్లగా నడుస్తూ. . . నడిచి నడిచి ఆగి తెరిచి ఉన్న తలుపుల్ని, గదిని చూసి అరచేతుల మోము తుడుచుకుని లోపలి కడుగేశాడు.

తుడిచిన అద్దాల వలె తీర్చబడి ఉన్న ఆ విశాల మందిరం, మందిరపు గోడలు, స్తంభాలు ఆ అతి నిశ్శబ్దాన అతడి పాదాల చెప్పుల ధ్వనిని ప్రతిధ్వనింప జేశాయి.

కనులు మూసి ఈజీచైర్‌లో పరుస్తున్న భానురేఖ, కనులు విప్పింది. ఆకృతిని చూసింది. చూపు నిలిపింది. కండ్లు మూసింది. తిరిగి కనురెప్పలు విప్పింది. మనసుగ మరిచిపోయిన, గడిచిపోయిన పుటలు తిరిగి వెనకకు తిరగబడుతున్న నైజం. ఎదుటి ఆకృతి క్రమమై. . .

"హర్షా!" ఒక్క ఉదుటున లేచింది భానురేఖ.

'నేను నిన్ను ప్రేమించటం లేదు; ప్రేమించలేను. నేను నిన్ను ప్రేమించటం లేదు; నిన్ను ప్రేమించలేను!'

అతడి కేసి పరుగు తీసింది భానురేఖ. నడుమ అడుగులు తడబడి దగ్గరై, అతడు జాపిన చేతులు అన చేతుల అందుకుని హర్షుని పాదాల కుప్పలా కూలిపోయింది. ఏడ్చింది. ఎన్నో సంవత్సరాలు మనసున గూడు కట్టుకున్న దుఃఖం, వేదన అప్పుడే కదిలింపబడి సిట్లయి రోదించింది. తన చేతుల ప్రేలాడబడి పాదాల దగ్గర ఏడుపు తన్నై తడుపబడుతున్న రేఖను చూసి మనసున తొలికిన తడికంట నీరై తిరిగి, రేఖ మనకబారిపోయింది. స్తంభాన్ని ఆనుకుని గిచ్చున రేఖకు పక్కగా కూర్చుండిపోయాడు.

క్షణాల కదలిక వారిరువురి మధ్య అబద్ధం. మాటలు లేక, మాటలు రాక సముద్ర కెరటాల వలె మనసున అప్పుడప్పుడు కదిలింపబడుతున్న వేదనను పెదాల, కండ్లను ప్రదర్శిస్తూ మిగిలిపోయారు.

"ఇది. . . ఇది నిజమేనా, హర్షా! నిజమని చెప్పు." కంటిని ఇంకిపోయిన విషాదం గొంతున మెరుస్తుండగా పలికింది భానురేఖ.

"నేను నిజమే, రేఖా!"

"రేఖా!. . . నా పేరు రేఖా! నేను రేఖనా? నే మరిచిపోయాను, హర్షా, మరిచిపోయాను. ఈ ప్రజలందరు ఇన్ని రోజులు నేను దేవతనని నాకు పూజలు, పురస్కారాలు చేసి చేసి నన్ను నన్ను నుండి మరోకరిలా మారిపొమ్మన్నారు. మార్చేశారు. నేను నీతోనే నిజం కావాలి! నేను కావాలి. నా పేరు రేఖా! రేఖనా నా పేరు?"

అతడి చేతుల్ని చెంపల కాన్చుకుని హర్షుని కేసి బేలగా చూసింది.

"మరి నువ్వు రావని, నా మీది కోపంతో అపహ్యాం పెంచుకుని నన్ను క్షమించవని, ఈ వేదన నిర్విరామమని ఏ వాల్మీకో 'మా నిషాద ప్రతిష్ఠాంత' అంటూ విధించిన శాపమని ఏడ్చాను. సుదురు బద్దలు కొట్టుకున్నాను. కాని, నువ్వొచ్చావు. కుడిచెంపను కొడితే ఎడమ చెంపను చూపే మంచితనం నీది. నా తప్పు క్షమించను వచ్చావు. కదూ?"

కండ్లు మూసి తలను మెల్లగా కదిలించాడు హర్షుడు. అతడిని ఆనుకుని కూర్చుంది. కండ్లు మూసుకుంది.

అంతటా నిశ్శబ్దం. మనసును వింతగా శాంతి ఆవరించినట్లయింది హర్షుడికి. రేఖ చేలని తన చేతితో మృదువుగా తాకుతుండిపోయాడు.

"చెప్పు నువ్వేనా, హర్షా!"

తల ఊపాడు హర్షుడు. "నన్ను వదిలిపోకు, హర్షా! గతంలో నువ్వు లేని వెలిలని ఎయనున ఉన్నాను. భరించాను. ఇప్పుడు శిథిలమయాను." గొంతునిలర్థం కాని విషాదం. "నీ వెలితిని ఊహించ లేను. నన్ను వదిలిపోకేం?"

అతడి చేతిని తన మెడచుట్టూ తిప్పి బిగించుకుంది. ఇరువురూ ఆ గిచ్చున పక్క పక్కగా కూర్చుని, కదలటం ఇష్టం లేనట్లు, కదలికల మధ్య కొన్ని క్షణాలను కోల్పోవటం ఇష్టం లేనట్లు మిగిలిపోయారు.

"హర్షా! ఇది ఏం యుగం?"

"కలియుగం, రేఖా!"

"జపతో నాస్తి పాతకమ్! అని సూక్తి. ఈ యుగంలో ముక్తికి మంత్రం హరే రామ హరే కృష్ణట. కాని, నే నేనాడు జపించలేదు. నే ప్రతి క్షణం ఉచ్చరించిన నామాక్షరం 'హర్షా!' నువ్వు లేకుండా మరి ఏ ముక్తియినా నా కెందుకు, హర్షా! ఎక్కడికి పోకు. ఇక్కడేఉండు. ఏం?" రేఖ మోమున అంతులేని అలసట. అలసటను మూతలు పడుతున్న నేత్రాలు. "నాకు నిద్ర వస్తోంది. నిద్ర పోయేనా?" మత్తు కండ్లతో చూసింది రేఖ.

తల ఊపాడు హర్షుడు. అతడి కిష్టంలేదు మాట్లాడటం. అసలు అతడి మాటలు రేఖ వినే స్థితిలో ఉన్నట్లు తోచలేదు.

"అమ్మదొంగా! నిద్ర పోతే తప్పించుకుందుకు. పారిపోయేందుకు కదూ?" నవ్వుతూంది. పచ్చగా పరాలు మెడను నృత్యంగా ప్రదర్శితమై. . . అదో అందం. హర్షుని చేతిని గట్టిగా పట్టుకుంది. నవ్వు క్రమంగా మాయమయి విచారరేఖ అలుముకున్నాయి రేఖ మోమున.

"అప్పుడు ఎప్పుడో. . . గతంలో. . . వర్షంలో కదూ నన్నొదిలి పరుగెత్తావు. మళ్ళీ ఇన్ని సంవత్సరాలకు. నిన్ను తిరిగి

ప్రత్యేకమైన సమయాలకు
ప్రత్యేకమైన దుస్తులు!
బిన్‌టెక్స్ దుస్తులతో పండుగ
సరదా పదింతలవుతుంది!
ఉత్తమోత్తమమైన
దుస్తులకు బిన్‌టెక్స్!

అత్యాకర్షణీయమైన అనేక రకములు — చీరెలు,
టోపతులు, లుంగీలు, ప్రక్కగుడ్డలు, తుండుగుడ్డలు,
టూలు రగ్గులు, దుప్పట్లు, బనియన్లు, అండర్‌వేర్లు,
షూట్లకు, షర్టులకు గుడ్డలు — చేనేతవి,
పవర్‌నేతవి, మిల్లువి. నూలు, సిల్కు,
టూలు, కృత్రిమరకాలు ఇచ్చవచ్చినన్ని!
నచ్చినవి తీసుకోండి!

ఎద్దుష్టమైన గుడ్డలు —
కీయూతనిచ్చి, అమ్మేవారు:
బిన్నీ లిమిటెడ్

BINNY LIMITED

BXCM-26 TEL

పోనివ్వను. అప్పుడు అబద్ధం చెప్పాను— నిన్ను ప్రేమించటం లేదని. ఉత్తత్తికి . . ." అతడి వైపు ముఖాన్ని తిప్పి చేతిని పెదాలకు అడ్డంగా పెట్టి నాలుకను పెదాల మధ్య కదిలించింది. "నిజానికి నే నున్నది నిన్ను ప్రేమించేందుకు. అంతే! నిద్రపోతే వచ్చివారావు. నే నిద్ర పోనుగా. అం. . ."

హార్షుడి కండ్ల నీరు తిరిగి ఎడమ అరచేతిని దోసిలి బట్టుకున్నాడు. నీడ్చాడు. అతడి చేతిని పదిలి అతడి ముఖంలోకి దిగులుగా చూస్తూ కూర్చుంది.

"అలా ఏడవకు. నాకు భయం వేస్తుంది. ఎందుకు అలా? పోలీసు తొస్తారా?" ఎలిపిడి రేఖ ముఖంలోకి చూశాడు హార్షుడు. "పోలీసులంటే నీకు భయమా? నాకూనూ. . .! ఎందుకంటే . . ." హార్షుడికి దగ్గరగా జరిగి విస్పర్‌గా పలికింది రేఖ. "చెప్పకు ఎవరికీ. నే హార్య చేశాను. హంతకిని. హత్యచేశాను." అతడికి కొద్ది దూరానికి జరిగి మోకాళ్ళను ముఖం దాచుకుంది.

"హత్యనా?"

తల ఊపింది మెల్లగా రేఖ.

"రాజ్యం. . . రాజ్యలక్ష్మి. నీకు తెలియదు. మా వారి చెల్లెలు. బాగుంటుంది. చాలా మంచిది. అమాయిక. శివరావు అని 'లా' చదువుతుండేవాడు. ఇరువురు దగ్గరై ప్రేమించుకున్నారు. మనం దగ్గర గాకుండా, ప్రేమించుకున్న వాళ్ళందరూ ఇలా ప్రమాదాన దగ్గరైతే ఎలా? వారిద్దరు కలుసుకుంటుంటే ఎంత కోపమొచ్చేదని. చెప్పుచాటు మండి వారిపై రాళ్ళు రువ్వేదాన్ని. ఎంత బెదిరి పోయేవారో!"

నవ్వుతూంది. కండ్లను నవ్వు తాలూకు వెలుగులు. నవ్వు క్రమానమాయమైంది.

"రాజ్యానికి జబ్బు చేసింది. ఎన్ని వైద్యాలు చేయించారో అయిన. కోలుకో లేదు. చివరకు నా పాదాల దగ్గర ఏరుండ బెట్టారు. నాకు భయం వేసింది. ప్రతిపించలే నన్నాను. నాకు చేరువ దన్నాను. దగం లేదు అన్నాను. తప్పు పాపి అన్నాను. ఎవరూ వినిపించుకోలేదు. చివరకు నా పాదంలో తన శిరస్సు ఉన్న . . నే హార్య చేశాను. హంతకిని. హంతకిని. . ." బిగ్గరగా ఏడవసాగింది రేఖ.

నేడు, మనసు పడిన వ్యక్తి దూరం ఇంత క్రూరంగానికి దారి తీస్తుందా? అర్థం కాలేదు హార్షుడికి.

"నువ్వు దూరంగాకు. అయితే, ఇంకా . . . మరేం చేస్తావో? నన్నాదిలి పోకు?"

"హార్షా!" క్షణాల తదుపరి పలికింది. "చేసిన పాపానికి ప్రాయశ్చిత్తంగా తన కోసం దిరాన్ని, మందిరాన్ని తన శిల్పాన్ని నిర్మించాను. కాని, ప్రతిపలు మనుషుల గుర్తులకు స్వప్నాలు దాగవు. నిజం కావుగా. . ."

అంతటా నిశ్శబ్దం.

లిప్తకాలం తదుపరి పలికింది. "ఈ క్షణం శాశ్వతమయితే మరి నాకు కోరేదేమీ కోరిక లుండవు, సార్వా! దాదాపు లేరిన మనసికి నీటితో ప్రమేయమే ముంటుంది?"

అతడి స్నానాన్ని గూర్చి ప్రశ్నించింది. తను ఆలోచించింది. ప్రపంచానికి, తన చిన్నినాటి స్నేహితుడుంది, హార్షుని. తన లోని బాధనిదాసానికి దోహదకారుడి.

అతడు భోజనం చేస్తుంటే చూస్తూ కూర్చుంది.

"ఆ రోజుల్లో చాలా పర్యాయా లను కున్నాను. ఓ పూట భోజనానికి మా ఇంటి దగ్గర మిగిలిపొమ్మని చెప్పాలని. మరి ఓ రోజు నేనే స్వయంగా భోజనం సిద్ధం చేశాను. కాని, నిన్ను ఆహ్వానించ లేకపోయాను. ఎన్నో చెప్పాలనుకున్నాను. ఏమీ చేయాలనుకున్నాను. ఏనీ చెప్పు లేదు. ఏమీ చేయలేదు. మిత్ర దూరం దగ్గరిలనాన్ని పెంచుతుందంటారు. నువ్వు నా కెంత దగ్గరివ డివి."

అతడి పాదాన్ని తన చేతిని తాకింది. కంటికి దగ్గరగా చేతిని తెచ్చుకుంది.

భానురేఖ లలమరుగు నోటు పుస్తకా లను తన పేరు 'రమకోట'లా వ్రాయ బడుచు గమనించాడు. ప్రేమకు, ఇష్టానికి చిరస్థాయి లది. హార్షుని పెదవులు వేదనలో పణికినాయి.

ఆ రాత్రి భానురేఖ తెల్లని చీర ధరించింది. అదే జాకెట్ వేసుకుంది. కురుం మర్లెలు దాల్చింది. ప్రకృతి వెన్నెట స్పష్టపడింది. ప్రపంచం నిశ్శబ్దంతో రాజీ పడింది.

హార్షుని చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుని ఆరుబయటకు లాక్కుపోయింది. ప్రపంచం నిద్రను ఆదమరిచిన సమయ మది. అంతటా నిర్మానుష్యత. అతి నిశ్శబ్దత.

నిల్చ కాలువలు. నీటిని వెన్నెల తరగలు. ఇరువర్కం సంటపాలాలు. గాలికి వాటి కదలికం. ఇరువురూ వాటిని అధిగమించి నదికి ఎక్కగా కూర్చున్నారు. చెప్పు నాలుకని కుడికాలుని జాపి, ఎడమ కాలుని నిలువున ముడిచి నదివేపు చూస్తూండిపోయాడు హార్షుడు. అతడి ఎడమ మోకాటిని కుడి అరచేతిని బోర్లించి గడ్డాన్నాన్చి అతడి ముఖంలోకి చూస్తుండి పోయింది రేఖ.

"ఈ మధ్య కాలాన నే నెప్పుడయినా నవ్వు వచ్చానా, హార్షా?"

ఏ నిలువాసిన మల్లెచెట్టునను, అరుదైన ఇంద్రధనుస్సును ఎవరయినా మరిచి

పోతారా? మరపులేని చోట మరి గుర్తుకు రావటమేముంది?

"నన్ను తీసుకొనిపో, హర్షా! నీరందరికీ, ఈ పూజలకు దూరంగా తీసుకుపో."

"అలాగే, రేఖా! తప్పకుండా."

"అయితే, రేపు టికెటిని వేకువను. . . వెళ్ళిపోదాం ఎవరికీ తెలియకుండా?"

కొన్ని క్షణాలు రేఖ ముఖం చూసి తల కదిలించాడు హర్షవర్ధనుడు.

అతడి చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుని ఆనందంతో చూసింది రేఖ. "హర్షా! ఈ రోజు, ఇప్పుడు, ఈ క్షణం నా మనసులో ఎంత సంతోషంగా ఉందో ఎలా చెప్పేది? ఎన్ని మాటల్లో చెప్పేది?"

గాలిని ఎక్కడనుండో వినిపిస్తున్న శబ్దతరంగాలు. గిజిబిజిగా. 'మేరే దిల్‌మే ఆజ్ క్యా హై. తూ కహే తో మై బతాదూం. . .'

"హర్షా! నువ్వేమిటి నాకు. . . మన ఇరువురి మధ్య సాన్నిహిత్యం పేరేమిటి?" హర్షుడి దగ్గర జవాబు లేదు. "ప్రేమా? ప్రపంచంలో నిర్వచనం లేకుండా మిగిలిపోయిన పద మేదయినా ఉంటే. . . అది ప్రేమే! కదూ!"

'ముఝే దేవతా బనాకర్ తేరీ చాహతోంకే పూజా! మెరా ప్యార్ కెహా రహా హై నై తుఝే ఖుదా బనాదూం. . .!'

"నిన్ను నా కొడుకుగా అప్పగిస్తా నిన్నానా? ఇక్కడినుండి బయటకు వెళ్ళిన తదుపరి నిన్నసలు బయటకు పోనీయను."

ఆ రాత్రి అతడు మంచాన పరుంటే, తను కింద మంచానికి పక్కగా కూర్చుని, అతడు తప్పించుకు పోతాడేమో అన్నట్లు అతడి చేతిని బిగించి ఎట్టుకుని నిద్ర పోయింది.

'నే ఉప్పు కారం తినేవాడిని. బయట చెడుతిరుగుళ్ళు అలవాటు లేనివాడిని. భార్య మీద, పెండ్లి మీద, వైవాహిక జీవితం మీద ఆశలుంచుకున్నాను. నిన్ను చూశాను. ఆ క్షణంలో అక్కడ మరే పెద్దలు లేనట్లయితే తలను నీ సౌందర్యం కేసి, నీ కేసి బద్దలు కొట్టుకుందా మనిపించింది. కాని, ఇప్పుడే తెలుసుకున్నాను నీ మేనిలో సోయగం నీ మనసులో లేదని.'

రేఖ మూసిన కనురెప్పల మధ్య రంగు రంగుల తెరలు. తెరల కదలికలు. కదలికల వెనక మనుషుల స్పష్టాస్పష్ట రూపాలు. పెదవుల మాటలు. ఎవరు? ఎవరు. . . నువ్వెవరు? నా పేరు రామ చంద్రమూర్తి. భానురేఖ భర్తను.

'ఏడవకు. ఏడుపు నీకు బాగుండదు. ఆలోచిద్దాం—ఏం చేస్తే బాగుంటుందో. రాత్రి కుర్చీన నిద్ర పోయినట్లు లేవు. నిద్ర పో. ఈ రాత్రికి కుర్చీ నే తీసుకుంటాను.'

తిరిగి తెరల కదలిక. మనుషుల అస్పష్టత. అనేక జనసమూహపు కలకలం. 'మహంతి సింధూరం. టికెటు లనెడి ఏగవాంధ్రకు జిక్కిన బాల సూర్యకిరణము వంటి. . .' ఎవరూ. . . ఎవరూ. మీ రందరూ. . . ఎందు కిలా శివ మెత్తిన నాట్యం నా చుట్టూ. వెళ్ళండి... దూరంగా పొండికి ఎక్కడి పోయేమూ... ని న్నొదిలి. దేవివి. అగ్నిపవిత్రత. గ్రామా న్నొదిలిపోకు, తల్లీ, పోకు. నమ్ము కొన్ని మమ్ము చేయకు. పొదంలో పడ ద్రోయకు. . .

ఉలిక్కిపడి తల విదిల్చింది భానురేఖ. కనులు విప్పింది. పక్కగా మంచాన ఆదమరిచిన హర్షవర్ధనుడు. ప్రకృతి నిశ్శబ్దత. లేచి కిటికీకి వారగా వెళ్ళింది. ఆకాశం కింద వెన్నెట ఆదమరిచిన ప్రకృతి. నిది నిశ్శబ్దపు ప్రయాణం.

కండ్లు మూసుకుంది భానురేఖ.

సగం రాత్రి మెలుకువను హర్షుడు కనులు తెరిచేసరికి మందిర మధ్యాన ఎడమ కాలును బాసిట పట్టి ముంగిట కుడికాలును నిలిపి రెండు చేతుల మోకాలును చుట్టి మేలిముసుగున కూర్చుని కనుపించింది భానురేఖ.

హర్షుడు లేచి భానురేఖకు ఎదురుగా పేము వాలుకుర్చీన కూర్చున్నాడు. ప్రకృతిన నిండిన నిశ్శబ్దత వారిరువురి మధ్యను.

"హర్షా! పతివ్రత అయిన స్త్రీ గౌతముని గోపులాంటిది. పరజీని చేయి తగిలితేనే చనిపోతుంది. మరి నేను. . . నేనేమిటి, హర్షా!"

హర్షుడు మాట్లాడలేదు.

"ధర్మాలు ధర్మార్థాలు మనసు ప్రధానమని చెపుతున్నాయి. బహుశా నేను నీ పతివ్రతనేమో, హర్షా!"

హర్షుడికి రేఖ తెలుసు. రేఖ మనసు తెలుసు. ఈ అయిదు సంవత్సరాల కాలం లోను తను దూరమయినా, ప్రతి క్షణం తనను చదువుతూ మనసున తన నర్థం చేసుకుందుకు ప్రయత్నించాడు. తనేం చెప్పబోతుందో హర్షుడికి తెలుసు. అది అతడికి అభిలషణీయంకూడాను.

"మనిషి జీవించేది సంఘం కోసమా, తన కోసమా, హర్షా! బహుశా శరీరం సంఘం కోసం, మనసు తన కోసమేమో? నేను నీతో రాలేను, హర్షా! రాలేను. నొచ్చుకుంటున్నావా? గత రాత్రి ఇచ్చకాలాడానని. ఆదిని అహంకారంతో, ఇప్పుడు ఈ కీర్తి కోసం నిన్ను వదులుకుంటున్నానని, ఆత్మవంచన చేసుకుంటున్నానని. . . నిజమే, హర్షా! ఆత్మవంచనే!"

కొంత మౌనం!

"కాని, నీకు తెలియదు, హర్షా! ఆయన ఉత్తములు. ఇంత ప్రపంచం నా దగ్గర శాంతి లభిస్తుందంటుంది. ఇవ్వాలని ఉన్నా ఆయనకు నే అశాంతి మినహా మరేమీ బహూకరించలేకపోయాను. ఎందుకంటే, నే మనఃపతితురాల్ని. కాదా? కాదా, హర్షా?"

హర్షుడు కండ్లు మూసుకున్నాడు. మనసున భావాలెన్నో.

"పెండ్లి, ఇష్టమున్నా, లేకపోయినా అది కొన్ని ధర్మాల నిచ్చింది. ఆ ధర్మాతి క్రమణ ఎలా చేసింది? ఆయనను సంఘం ముందట ఎలా చిన్నబుచ్చేది? ప్రేమ అనేది ఒక అలౌకిక దశ. ప్రేమ సూత్రం తెలిసిన మనిషి ఇతరులను నొప్పించడు. ఆ దశకు చేరుకున్న మనుషులం—ధర్మాన్ని ఎలా నొప్పిస్తాం? నే రాలేను, హర్షా! ఈ జన్మరంతా నీ నిరీక్షణ కావాలి, నే ఇక్కడే మిగిలిపోవాలి."

దూరాన పక్షుల కలరావం. తేట నైన వెలుగులు క్రమాన ప్రకృతిని ఎరుచుకుంటూ. చాలా క్షణాలు కదల కుండా కూర్చున్నాడు హర్షవర్ధనుడు. తరవాత మెల్లగా లేచాడు.

"మరి నే వెళతాను, రేఖా!"

అతడి మాటల్ని వినిపించుకోకుండా మందిరం నుండి లొందరగా నిష్క్రమిం చింది రేఖ. అర్థంలేక నిష్క్రమణ దారి వైపు చూడసాగాడు హర్షుడు.

భానురేఖ వెండిపళ్ళెం ఉదరంతో తిరిగి వచ్చింది. "నువ్వు నన్ను అభ్యంతర పెట్టకూడదు, హర్షా!" హర్షుని పాదా లను వెండి పళ్ళెరాన ఉంచి నీటితో కడిగింది.

"ఏమిటి, రేఖా? ఏమి టీ పిచ్చి! నే మనిషిని. గొప్పవాణ్ణి చేయకు. భగవంతుణ్ణి చేయకు."

"భగవంతుడికి తను భగవంతుడినని ఎప్పుడూ తెలియదు, హర్షా! నువ్వు నా దేవుడివి. నా గోపాలుడివి."

"మరి నువ్వు రాధికవా?"

లిప్తకాలం కండ్లు మూసి తెరిచింది. దిగులుగా నవ్వింది. "నా తండ్రి పేరు వృషభానుడు. నా పేరు రాధ."

ఇరువురూ మాట్లాడకుండా ఒకరి నొకరు చూసుకుంటూ మిగిలిపోయారు.

"వెళతాను, రాధా!"

"వెళ్ళి ఏం చేస్తాడు నా గోపాలుడు?"

"బృందావనాన పిల్లనగ్రోవి ఊదు తాడు."

"నిజమా? ఊదు, కృష్ణా! ఊదు. మహాత్ముల గుహల కూర్చుని చేసే తపసు ప్రపంచానికి ఏ విధంగా ఉపయోగ మని ప్రశ్న. దాని, వారి తపఃప్రభావము దేశాన్ని సురక్షితమూ, సుభిక్షితమూ చేస్తుందని ఎందరికి తెలుసు? నీ వేణు నాదం సకల చరాచర జగత్తును ప్రేమ మయం చేయాలి. ప్రేమేకదా సృష్టికి, శాంతికి మూలము? ఊదు, కృష్ణా, ఊదు. అలిసిపోయేదాకా ఊదు."

"అలుపా? ఈ పిల్లనగ్రోవిని నీ లోని కళ నిక్షిప్తమై ఉంది, రాధా! అది పెదవిని సోకితే మరి అలుపా?"

మాట లాగిపోయినాయి. కండ్ల నీరు తిరిగినాయి. ఇరువురికీ ఇష్టం లేదు, తమ కనుపాపల తడిని పక్కవారు గమనించటం.

"వెళతాను."

"వెళతానంటే ఏం చేయను? కండ్లను తగులుకుంటాను. ఏడుస్తాను." ఏడుపు కోసం నిరీక్షిస్తూండిపోయింది. "ఏడుపుకుకూడా నా మీద జాలి లేదు. రానంటుంది, కృష్ణా!"

తనను చివరసారిగా చూసి వెనకకు తిరిగాడు హర్షుడు. చేయి పట్టి ఆపింది రేఖ.

"నా హర్షుడు క్రూరుడు కాకూడదు, హర్షా!"

ఆగి రేఖ ముఖంలోకి తేరిపార జూశాడు హర్షుడు. "అంటే?"

"ఓ ధర్మసూక్తి, హర్షా! నరుడు లేక నారి చరితార్థ కాలేదు. నారి లేక నరుడు క్రూరుడౌను. స్వరూపను గూర్చి ను వ్వెందుకు యోచించకూడదు? తనకు నువ్వంటే ప్రాణం."

హర్షుడు మాటాడలేదు. కండ్లు మూసుకున్నాడు. తలను కదిల్చాడు. అంగీకారమా? అనంగీకారమా?

మందిరాన రేఖను వదిలి ఒంటరిగా, దూరంగా నడవసాగాడు హర్షుడు. అతడిని అపాలని మనసున ఉన్నా, ఆపలేక శూన్యంలోకి, తిరిగి వెనకకు పిలవాలని జాపిన వేలు నిర్జీవం కాగా, దూరమై పోతున్న హర్షుని పాదధ్వని మనసున ప్రతిధ్వనిస్తుంటే అలాగే నిలబడి పోయింది భానురేఖ. ★

ఈ ప్రపంచంలో ప్రజాభి ప్రాయం అనే దాన్ని మించిన అసత్యం మరొకటి లేదు.

—కార్లయిల్

* * *

కీర్తికోసం ప్రాకులాడకు. దానివల్ల కష్టాలు, నష్టాలు ఎక్కువ. లాభం శూన్యం.

—పెజ్